

КӀэуххэр зэфажысыжыгъэх, гухэлъхэр агъэнэфагъэх

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэӀукӀэ ФедерациемкӀэ и Совет и Тхьаматэу Валентина Матвиенкэмрэ Адыгеим и Лышхъуэу Тхьаклушынэ Аслъанрэ тыгъуасэ Москва щызэӀуагъэх.

Адыгэ Республикэм и Мафэхэр мэлъыфэгъум ыкӀэхэм адэжъ ФедерациемкӀэ Советым зэрэщыӀуагъэхэм якӀэуххэм ахэр атегушылагъэх, джащ фэдэу республикэр тапӀкӀи федеральнэ гупчэм зэрэдэлъжэщт лъэныкъохэм ахэплъагъэх.

ФедерациемкӀэ Советым и Тхьаматэ зэрилытэрэмкӀэ, республикэм и Мафэхэр гъэшлэгъонэу зэхашгъагъэх ыкӀи бэмэ ахэр агу рихыгъэх. Адыгеим илӀыкӀо куп шуагъэ кытэу лӀоф зеришлагъэм кыхэкӀэу сенаторхэм республикэм, ащ игъэхъагъэхэм ыкӀи хэжъоныгъэ ышӀынымкӀэ амалэу илэхэм защагъэгъозагъ. Социальнэ лъэныкъомкӀэ, экономикэмкӀэ республикэм лӀофэу щашлагъэхэм атегушылэхэ зэхум, рекомендации гъэнэфагъэхэр къафашыгъэх, лъэныкъо зэфэшхъафхэмкӀэ Адыгеим гъэхъагъэу илэхэр хатгъэунафыкыгъэх. МышкӀэ республикэм опытышӀоу илэр нэмыкӀ шӀольырхэми ащагъэфедэнэу игъоу афалъэгъугъ.

Валентина Матвиенкэм республикэм и Мафэхэр дэгъоу

зэхашагъэхэу, Адыгеим иэкспозиция гъэшлэгъоныгъэу, Тхьаклушынэ Аслъан купкышхо зилэ доклад ФедерациемкӀэ Советым изэхэсыгъо кыщишыгъэу ылытагъ. Ащ зэрэхигъэунафыкыгъэмкӀэ, лӀофыгъоу зытегушылагъэхэм мэхъанэшхо ялагъ, унашӀоу аштагъэхэр зэрагъэцакӀэрэм гъунэ лъафышт. ТапӀкӀи республикэр парламентым иапшӀэрэ палатэ илӀыгъэу шыгъын ылыӀкынау ащ ылытагъ.

Тхьаклушынэ Аслъан Валентина Матвиенкэм «тхьауегъэпсэу» рилуагъ республикэм ыналэ кызырэтэригъэтырэм ыкӀи Адыгеим амалэу илэхэр ФедерациемкӀэ Советым апэрэу кыщагъэлъэгъон зэралъэкыгъэм пае. Республикэм и Лышхъуэ зэрэхигъэунафыкыгъэмкӀэ, ащ фэдэ лӀофтхьабзэхэм регионым уасэу илэр къалэты, сенаторхэм занкӀэу зафагъэзэнэу, зыгъэгумэкӀырэ лӀофыгъохэм атегушылэнхэу, зыгъо лӀофыгъохэмрэ республикэм исоциальнэ-экономикэ хэжъоныгъэкӀэ пшӀэрылхэмрэ нахь псынӀкӀэу зэшӀуахынхэу амал къаты.

Тхьаклушынэ Аслъан ишӀошкӀэ, федеральнэ гупчэм зэдэлъжыныгъэу дытилэщтым бӀкӀэ елпытыгъэщт гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ федеральнэ программэхэм республикэр зэрахэлъжэщтыр, проект инхэр зэригъэцӀкӀэщтхэр. Адыгеим и Лышхъуэ зэрэхигъэунафыкыгъэмкӀэ, республикэм и Мафэхэр ФедерациемкӀэ Советым щыкӀохэ зэхум пшӀэрылхэу къафашыгъэхэр ыкӀи игъоу къафалъэгъугъэхэр зӀкӀэ кыдалалытэщтых, ахэм ягъэцӀкӀэнкӀэ лӀофтхьабзэу зэрахъащтхэр зэхатфыштых. Джащ фэдэу Тхьаклушынэ Аслъан ФедерациемкӀэ Советымрэ хабзэм инэмыкӀ федеральнэ кыулыкхуэхэмрэ шуагъэ кытэу тапӀкӀи зэрадэлъжэщтыр кыӀуагъ.

ШӀугу къэтэгъэкӀыжы: Адыгэ Республикэм и Мафэхэр мэлъыфэгъум и 25 — 27-м Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэӀукӀэ ФедерациемкӀэ и Совет щыкӀуагъэх. ФедерациемкӀэ Советым икомитетхэм язэхэсыгъохэм республикэм исоциальнэ-экономикэ хэжъоныгъэкӀэ зыгъо лӀофыгъохэм аштагъушылагъэх. Парламентариехэм амал ялагъ ФедерациемкӀэ Советым щыкӀогъэ къэгъэлъэгъоным республикэм гъэхъэгъэ шхъалэу илэхэм нэлуасэ зыщыфашынау.

Гъогухэр, лъэмыджхэр зэтырагъэпсыхъэх

Тигъэзет кызырэхитыгъэу, «Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет 2015-рэ илъэсым гъэцӀкӀагъэ зэрэхъугъэм ехылагъ» зыфилорэ едӀунхэр мы мафэхэм зэхашагъ.

Депутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, кыулыкху ыкӀи ведомствэ зэфэшхъафхэм ялӀыкӀохэр, студентхэр зыхэлэжыгъэ лӀофтхьабзэр зэрашагъ АР-м финансхэмкӀэ и Министертвэ ипащэу Долэ Долэтбыйрэ Адыгеим и Къэралыгъо Совет — Хасэм бюджет-финанс ыкӀи хэбзӀлахь политикэмкӀэ икомитет итхьаматэу Мырзэ ЖанбӀчрэ.

2015-рэ илъэсым бюджетыр, ащ кыдыхэлъытагъэу, УФ-м и Президент кыдигъэкӀыгъэ жъоныгъокӀэ унашӀохэр, социальнэ пшӀэрылхэр гъэцӀкӀагъэхэ зэрэхъугъэм къагъушылагъ министрэу Долэ Долэтбый. Къиныгъохэр щылагъэх нахь мышӀэми, къатефӀэр зэрэзэшӀуахыгъэр, социальнэ программэхэр шӀокӀ имылэу зэрагъэцӀкӀагъэхэр, ащкӀэ лӀофэу ашлагъэм федеральнэ гупчэм осэшӀу кызырӀышыгъэр ащ кыхигъэщыгъ. Зэфэжысыжыхэм адакӀоу, бюджетым игъэпсынӀкӀэ мы илъэсым анахъэу аналэ зытырагъэтыщт лъэныкъохэм, гумэкӀыгъоу ыкӀи щыкӀагъэу щылэхэм къащыуцугъ.

Мэхъанэшхо зилэхэм ащыщэу министрэм зигугъу кызылгыр республикэм игъогухэм ягъэкӀэжынын, ягъэцӀкӀэжынын епхыгъэ лӀофыгъохэм язэшӀохын ары. БлэкӀыгъэ илъэсым республикэм и Гъогу фонд

сомэ миллион 950,4-рэ хъуштыгъ, ащ щыщэу агъэфедатгъэр сомэ миллион 891,9-рэ. Республикэ ыкӀи межмуниципальнэ мэхъанэ зилэ автомобиль гъогухэм язытет нахьышӀу шлыгъэным сомэ миллион 682,2-рэ, чыплэ мэхъанэ зилэ гъогухэм гъэцӀкӀэжынынхэр яшылӀэгъэнхэм пае муниципальнэ бюджетхэм субсидиеу сомэ миллион 152,7-рэ, гъогу хъызмэтым игъэлорышӀэн ыкӀи мыш епхыгъэ нэмыкӀ лӀофтхьабзэхэм ягъэцӀкӀэн сомэ миллион 56,9-рэ апӀуагъэхъагъ.

Джащ фэдэу республикэм игъогу хъызмэт хэжъоныгъэхэр ышӀынхэм фэшӀ федеральнэ бюджетым сомэ миллион 204,9-рэ кытылпущыгъ. Зэнэкъокъу лӀофтхьабзэхэм язэхэщӀэн охътабэ зэрихыгъэм кыхэкӀыкӀэ мы мылӀкум щыщэу агъэфедан алъэкӀыгъэр сомэ миллион 83-рэ нылӀ. Адрэ къэнэгъэ сомэ миллион 121,9-р мэлъыфэгъу мазэм республикэм кыфызӀкӀэжыныгъ.

Республикэм игъогу фонд кыхэжыгъэ мылӀкумкӀэ 2015-рэ илъэсым Адыгеим игъогухэр, лъэмыджхэр агъэцӀкӀэжыныгъэх, аужырэ шапхъэхэм адистэу зэтырагъэпсыхъагъэх, непи мы лӀошӀэныр лъагъэкӀуатэ.

**ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.**

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу ыкӀи ихъа- кӀэхэу лытэныгъэ зыфэтшыхэрр!

Я XIX-рэ лӀэшлэгъум щылӀэгъэ Кавказ заом хӀкӀодагъэхэм афӀгъэхыгъэ шыгъо-шӀэжъ МафӀэр 2016-рэ илъэсым жъоныгъуакӀэм и 21-м Адыгеим щыхагъэунафыкышт.

Мыекъуапэ культурэмкӀэ икӀэлэ парк дэжъ сыхъатыр 17.00-м кышырагъэжъэнышъ, цыфхэр жъугъэу зэхэтхэу ЗыкӀыныгъэмрэ ЗегурылӀоныгъэмрэ ясаугъэт дэжъ кынынэсштых.

Я XIX-рэ лӀэшлэгъум щылӀэгъэ Кавказ заом хӀкӀодагъэхэр агу кызыщагъэ-кыжырэ шыгъо-шӀэжъ МафӀэм фӀгъэхыгъэ митинг-реквиемыр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармония сыхъатыр 18.00-м щырагъэжэщт.

ЛӀофтхьабзэм шӀухэлэжънэу шӀукъетэгъагъагъ.

ЗэхэцӀкӀо комитет

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапӀэхэр!

**2016-рэ илъэсым
иятӀонэрэ илъэсныкъо
кӀэтхэгъу уахътэ макӀо!**

ЖъоныгъуакӀэм и 12-м кыщегъэжъагъэу и 24-м нэс фӀгъэкӀотэныгъэ зилэ кӀэтхэгъу уахътэу Урысыем и Почтэ зехишагъэр макӀо. Мы уахътэм мыш фэдэ уасэхэмкӀэ тигъэзет шӀукӀэтхэн шӀульӀэкышт:

тхьамафэм 5 кыдӀэкӀырэ гъэзетэу **B2161-рэ** индекс зилэм **сомэ 730-рэ чапыч 62-кӀэ;**

заом ыкӀи лӀошӀлӀэным яветеранхэм апае **B2162-рэ** индекс зилэм **сомэ 713-рэ чапыч 50-кӀэ** шӀуакӀэтхэн шӀульӀэкышт.

**Ныбджэгъу лъапӀэхэр,
мы мӀэфи 10-р кызыфӀэжъугъэфед,
шӀукӀатх лъӀпкӀ гъэзетым!**

◆ ШІЭЖЬЫР

Францием и Гъэшлогъэ легион иорден кызыфагъэшшошэгъэ адыгэ бзыльфыгъэу Хьагъундэкъо Елмэхъан кызыхкыгъэ лъэпккым изакъоп зыгъашлорэр, ар зэрэдунаеу цырыло шыхъугъ.

Елмэхъан мыжъобгъур кыылэжъыгъ

Кызышыхъугъэ чыгум шыпсэунэу инасып кымыхыгъэми, лъэпкъ нэшанэхэр чинагъэхэп, шлушлэным опсэуфэ фэлэжъагъ, адыгэ гъэсаклэу рагъэгъотыгъэм тетэу ышлэрэ цыфхэм сыдигъуи апэгъокыгъ.

Е. Хьагъундэкъом фэгъэхыгъэ пчыхъэзэхыхъэ Дунэе зыфшытыклэхэмклэ Москвскэ къралыгъо институтым бэмышлэу шызэхашэгъагъ. Ащ адыгэ лъэпккым кыыхкыгъэ ныбжыклэхэу институтым щеджэхэрэр, Кавказым ит республикэхэм ащыщхэр рагъэблэгъагъэх.

Зэхыхъэр гъэшлэгъонэу кыла-

гъэ. Елмэхъан игъэшлэ гъогу зыфэдагъэм нэлуасэ фашыгъэ студентхэм ар зышыщыр зымышлэщтыгъэу бэ къахкыгъэр. Ахэм агъэшлагъо икыугъ адыгэ бзыльфыгъэм лыгъэу зэрехъагъэр, зэхэщэкшошхоу ыкли гущоу зэрэщытыгъэр. Лъэпккым ымакъэ дахэклэ зыгъэлугъэ Е. Хьагъундэкъом икъэбар зэрэшлагъэр ягопагъ, ащ зэрэрыгушхохэрэр, лытэныгъэ ин зэрэфашырэр кылауагъ.

Пчыхъэзэхыхъэм ыклэм, студентхэм зэдашти, Елмэхъан кызырэыхъухъэгъэ унагъор зыщыпсэугъэ Зальскэ районым (Къэбэртэе-Бэлъкъар Респуб-

ликэм) ипашэ лъэлу тхылъ фатхыгъ. Ащ кыщелэ кълэу Налчык мемориальнэ мыжъобгъу Е. Хьагъундэкъом кыыфшыцэлуахынэу зэрэклэлэлухэрэр. Ныбжыклэхэм ягухэлъ къадэхъунэу мэгугъэх, мыжъобгъум Елмэхъан ишлэж цыфхэм ащигъэгъупшэщтэп, ыцлэ егъэшлэрэу, мыклодыжыныу ышлышт.

Лъэпккым ыцлэ зыгъэлугъэ Елмэхъан икъэбар игъэклотыгъэу амышлэми, игъашлэ щыщ пычыгъохэр ллэужыклэхэм ащымыгъупшэхэмэ дэгъу. Хьагъундэкъо Елмэхъан Францием зэрэщеджэщтыгъэхэр — графинеу Ирэн де Люар, Францием кытэдэжгъэ зэлэуцужыым чанэу хэлэжъагъ, кощырэ госпиталым ипэшагъ. Темыр Африкэми ащ фэдэ госпиталь ежъ-ежырэу шызэхыщэгъагъ. Иофышлэ куп игъусэу Италием клохи, нэбгырэ мин пчъагъэмэ япсауныгъэ кызызэтырагъэнагъ. Нэужым Италиер шъхъафит шыжыгъэным хэлэжъагъ. Елмэхъан Францием ишлуагъэу ригъэкыгъэм осэ ин фаши, къралыгъом и Президентэу, генералэу де Голь ылэклэ Гъэшлогъэ легионым иорден кыыритыгъагъ.

Хэгъэгу зэфэшъхъафхэм ащашлэгъэ Хьагъундэкъо Елмэхъан ыцлэклэ шлэжъ пхъэмбгъухэр Адыгэ республикэхэм ащагъэпсыныр е урамхэм ащыщ ыцлэ фаусыныр кыылэжъыгъ.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

◆ ПСАУНЫГЪ

Ренэу улыпылпъэн фае

Жьоныгъуаклэм и 14-м лъыдэклуае пэшлуклогъэным и Дунэе мафэ хагъэунэфыкыгъ. Псауныгъэм и Гупчэ иофышлэхэм Мыекъопэ къралыгъо технологическэ университетым иволонтерхэр ягъусэхэу мэлъыльфэгъу мазэм «Сердце для жизни» зыфиорэ Иофтхъабзэр зэхашагъ.

Ащ кыдыхэлъытагъэу мазэм кыкылоцл фэе пстэуми ялъыдэклауае аулпэкыгъ. Ар мытэрэзэу кызыыхагъэщыгъэхэр нахь игъэклотыгъэу щауплэкълунхэу псауныгъэм и Гупчэ агъэклуагъэх.

Зэклэмкли Иофтхъабзэм нэбгырэ 295-рэ хэлэжъагъ. Кіэлэеджаклохэр, Иоф зышлэхэрэр, нэмыкхэри ащ кыкылолагъэх.

Зэфэхысыжъхэм кызыэрэгъэлъэгъагъэмклэ, илъыдэклуае шапхъэхэм анахь инэу нэбгырэ 77-рэ агъэунэфыгъ — бзыльфыгъэ 33-рэ ыкли хульфыгъэ 44-рэ. Адыгэ Республикэм псауныгъэр кызухъумэгъэнымклэ и Министерствэ кызыз-

рэщалауагъэмклэ, мы Иофтхъабзэм кызыэрэдыхэлъытагъэу, кълэз поликлиникэхэм мы лъэныкъом лъэшэу аналэ тырагъэтышт, АР-м медицинэ профилатикэмклэ и Гупчэ «Школа пациента» зыфиорэ Иофтхъабзэр щыклошт. Жьоныгъуаклэм и 25-м «Сердце для жизни» зыцлэ Иофтхъабзэм хэлэжъэщтых Адыгеим и Къралыгъо академическэ къэшъокло ансамблэу «Налмэс» зыфиорэм хэтхэр.

Лъыдэклуае ыгъэгумэкыхэрэм ахэхъо. Пчъагъэхэм кызырагъэлягъорэмклэ, мыщ ыпкъ кыкылыклэ илъэс къэс нэбгырэ миллиони 7 фэдиз дунаим ехы-

жыы. Нэбгырэ миллион 15-м ехъу лъыдэклуае егъэгумэкы. 2015-рэ илъэсым лъыдэклуае илэу нэбгырэ 15653-рэ агъэунэфыгъ. Мы узым ыпкъ кыкыклэ блэкыгъэ илъэсым нэбгыри 121-мэ ядунай ахъожыгъ.

Специалистхэм кызыэралорэмклэ, цыфым ыныбжъ емылтыгъэу лъыдэклуаер инын ылэкышт. Зыныбжъ хэклотэгъэхэм, ныбжыклэхэм ялытыгъэмэ, мы узыр нахыбэрэ къахагъэщы. Илъэс 20-м кыыщегъэжъагъэу 30-м нэс зыныбжъхэм я 10-рэ пэпчъ илыдэклуае шапхъэхэм ашлэклуае агъэунэфыгъ. Илъэс 40-м кыыщегъэжъагъэу 50-м нэс — я 5-рэ пэпчъ, илъэс 60-м ыкли ащ нахыжъхэм — нэбгырищ пэпчъ нэбгыритлүмэ ялыдэклуае ины. Мы узыр кызыежъэрэр бгъэунэфын плэкыштэп, ащ кыыхэклэу цыфым кымышлэу иягъэ кыкылы. Арышъ, лъыдэклуае зыщыуухъумэным пае ащ ренэу улыпылпъэн фае.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

◆ МВД-м КЪЕТЫ

Илъэситлү тыралъхъагъ

Мыекъопэ районым ит унэхэм ащыщ зэретыгъуагъэхэм фэгъэхыгъэ кърэбар хэбзэхъумаклохэм кълэклэхъагъ.

Унэр зие хульфыгъэм кызыэралауагъэмклэ, ежыр зыщымысыгъэ уахътэм иунэ шъханыгъупчъэ апчыр хаути, ты-

◆ ШЪОША, ШЪУЩЫГЪУАЗА?

Арапыбзэр зикласэхэм афызэхашэ

Адыгэ Республикэр мамырныгъэрэ рэхъатныгъэрэ зэрылъ шъолъыр. Ащ лъэпккыбэ дахэу шызэдэпсэу.

Республикэм исхэм янахыбэр урысыбзэм рэгущылэх ыкли зэрэпхых. Ау адыгэхэу нэмык къралхэм ащыпсэугъэхэу, хэкужыым къэзыгъэзэжыгъэхэм янахыбэм бзэу алулыр арапыбзэр ары. Ащ епхыгъэу, арапыбзэр республикэм шызэгъэшлэгъэныр игъоу зылъэгъухэрэри шылэх. А мурадым ахэр клэхъопсых. Джары ахэм апае бзэмклэ (арапыбзэмклэ) клуб зэхэщэгъэныр Лъэпкъ тхылъеджаплэм Іэклыб кърал литературэмклэ иотдел иофышлэхэм игъоу зыкълэпэгъугъэр.

Мы отдeлым ипашэу Юля Харичкина дэгъоу ешлэ бзэлые зэрэщымылэр, бзабэ пшлэ-

ным шлуагъэ зэрилэр. Юле Адыгэ къралыгъо университетым Іэклыб къралыгъуабзэхэмклэ ифакультет кыуыхыгъ, инджылызыбзэр, нэмыцыбзэр зэришлэхэрэр, ахэм яшлуагъэ кызыэрэклорэр кылуатэ.

Бзэмклэ клубым илофшлэн фэгъээзэгъэщтыр арапыбзэр дэгъоу зышлэу Кинда Осман ары. Ащ ителетон: **8(962) 767-30-86**. Егъэджэн сыхъатхэр апклэ хэмылэу гъэпсыгъэх, ау купхэр зэлугъэклэгъэнхэ фае.

Арапыбзэр зэзыгъашлэ зышлэгъо пстэуми (ныбжыым емылтыгыгъэу), Лъэпкъ тхылъеджаплэм кыыцъахъ.

(Тикорр.).

Шъусакъ!

Гупчэу «Антистихия» зыфиорэмрэ Росгидрометымрэ кызыэрэтыгъэмклэ, жьоныгъуаклэм и 19-м Къыблэ федеральнэ шъолъырым

ощхышхохэр кыыщещхынхэ ылэкышт. Электричествэр зэрыклорэ ыкли нэмык псэуалэхэр зэщыкьонхэклэ, чыоххэм, цыф псэуплэхэм, лъэмыджхэм псыр кълэкзонклэ шынагъо.

◆ ШЭПХЪАКІЭХЭР

ШыкІаклэклэ кълалъытэщт

Публичнэ Іахъзэхэлъ обществэу «Кубаньэнерго» зыфиорэм и Адыгэ электрическэ сетъхэм яІофышлэхэм цыфхэм агъэстыгъэ электроэнергиер кълалъытэу автоматикэ шыкІлэм тетэу Іоф зышлэрэ прибор миным ехъу Шэуджэн районым икълэоджэ псэупІи 5-мэ адагъэуцауагъэх.

ШэпхъакІэхэмклэ Іоф зышлэрэ приборхэу «Квант» зыфиІохэрэр кълэаджэхэу Хъатыгъужыкълэу, Пщычэу, Къэбыхъаблэ, кълэурыхэу Кировым, ХъапкІае ащыпсэухэрэм ыкли унэе псэуплэхэм афагъэуцугъэх. Мы приборыклэхэр электроэнергиер нахь клэугъоягъэ хъуным, хэбзэнчъэу ыпклэ хэмылэу амыгъэфедэным, агъэфедэгъэр зыфэдизыр хэукъоныгъэ хэмытэу кълалъытэгъэным атегъэпсыхъагъэхэу цытых. Операторыр зыдэщысым зэрэщысэу унагъом ыгъэфедэгъэр зыфэдизри, приборым изытети, зэхъоклыныгъэ горэ фэхъугъэми ылъэгъушт, ищыкІагъэмэ, кыпиупкынышъ, бгъэфедэн умылэкыныуи кышлын амал іащт. ЫпкІэ инспекторхэр, контролерхэр кызыэрэклэклэ-

щтыгъэхэм фэдэу джы унагъохэр кълэуахъахъыштхэп. Счетчикыр унэе псэуплэм е нэмык унэ горэм ращэллэным пае электрорыкІуаплэу унэм екІуаллэрэр лъэхъаным кызыдыхыгъэ шыкІаклэхэм атетэу шыгъэ — жыыбгъи, оси, ошхи, щтыргукІи ягъэ екыштэп, чыгыр кытефагъэми, ыгъэфыкьонэу цытэп.

ШэпхъакІэхэм адиштэрэ счетчикхэр ыпклэ хэмылэу цыфхэм афагъэуцух. Мы приборхэм чэщымрэ мафэмрэ зэтефыгъэу электричествэм ыуасэ кълэзыгъэлъэгъошт тарификаторхэр ахэтых. Ащ ишлуагъэкІэ электроэнергиер клэугъоягъэ мэхъу ыкли унагъом нахь маклэу ащ ыуасэ ытынэу ары специалистхэм зэралъытэрэр.

КИАРЭ Фатим.

тхъабзэхэм яшлуагъэкІэ, мы бзэдэжлэгъэр зезыхагъэр кълэуытыгъ, ышлагъэми ар еуцоллэжыгъ. Ытыгъугъэ телевизорыр ыщэнэу игъо ифагъ.

Хыкумым иунашъокІэ, тыгъогъэ хульфыгъэм пшъэдэклъжъэу илъэси 2 хъапс условнэу тыралъхъагъ.

(Тикорр.).

Язэпхыныгъэ агъэпытэ

Урысые студентхэм «Мир Кавказу» зыфиорэм хэтэу Ростов-на-Дону дэт Къыблэ федеральнэ университетым икIэлэгъаджэхэмрэ истудентхэмрэ «Мы едины» зыфаусыгъэ автопробег зэхашагъ. Мы илъэсым ар яплэнэрэу макло, Хэгъэгу ззошхом ТекIоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 71-рэ зэрэхъугъэм фагъэхьыгъ.

Жьоныгъуаклэм и 5-м гъогу къытехьагъэхэр Ставрополь, Махачкала, Грознэм, Магас, Владикавказ, Налчык ащылэ-гъахэх. Джащ фэдэу илъэс къэс Беслан маклох, терроризмэм ыпкъ къыкIыкIэ зидаунаи зыхъожьыгъэхэм яшлэжэ агъэлъапIэ. Аужырэ чыплэу ахэр тыгъуасэ МыекIуапэ къэсыгъэх. Жьоныгъуаклэм и 17-м Ростов-на-Дону еклолэжыгъэх. Мы проектм фэгъэхьыгъэу зыдэщылэгъэхэ апшэрэ еджаплэхэм Iоф адашлэшт, джащ фэдэу Кавказым ис лъэпкъхэм афэгъэхьыгъэ НыбжыкIэ энциклопед-

дием игъэхъазырыни дэлэжъэ-щтых.

МыекIопэ къэралыгъо технологическэ университетым къэ-кIуагъэхэм адыгэ пщынэ макъэ-кIэ, цыгъу-пластэ-кIэ апэ-гъокIыгъэх, агъэшIуагъэх.

— Мыегъэ ятIонэрэу Адыгем тыкъэкIо. МыекIопэ къэралыгъо технологическэ университетым зэгурылоныгъэ дитIэу Iоф дэтэшIэ, проектхэр цыIэныгъэм щыпхырытэщых. Автопробегым къыдхэлъытагъэу апшэрэ еджэпIи 7-мэ талухьагъ. Шьолъыр зэфэ-шъхьафхэм ащеджэрэ студент-

хэр нэлъасэ зэфэхъунхэм, шлэ-ныгъэ зэфэшъхьафхэмкIэ гъэ-хъагъэу ялэхэмкIэ зэдэгощэнхэм, ныбжыкIэ политикэм зегъэушъомбгугъэным, тикъэралыгъо мамырныгъэ, зэгурыло-ныгъэ илныным, терроризмэм,

экстремизмэм тиныбжыкIэхэр ащыухъумэгъэнхэм дэлэжъэ-гъэныр ары пшэрэлыгъэу тэ зы-фэдгъэуцужьхэрэр, — къылагъэ социальнэ ыкIи ныбжыкIэ политикэмкIэ ГъэlorышIапIэм ипа-цэу Яков Аслановым.

Къыблэ федеральнэ универ-ситетым икIэлэгъаджэхэмрэ истудентхэмрэ Iофтхьабзэм кIэ-щакIо фэхъугъэх. Ахэм Iэпылэгъу афэхъугъэх УФ-м гъэсэ-ныгъэмрэ шлэныгъэмрэкIэ и Министерствэ, дунэе къэбар-лыгъэлэс агентствэу «Урысыер непэ» зыфиорэр, нэмыкIэхэри.

УпчIэ зэфэшъхьафхэр зэрыт анкетэхэр зэхэхъэм къекIоплэгъэ ныбжыкIэхэм нэужым афа-гощыгъэх. Студентхэм яшIошI-хэр зэрагъэпшэжыщтых, зэфэ-хьысыжъхэр ашIыщтых. Джащ фэдэу «Iэнэ хъурае» зэхашагъ, студентхэр зыгъэгумэклэрэ уп-чIэхэм яджэуапхэр хъакIэхэм къатыжыгъ.

Шлэныгъэ-практическэ конгрессэу «Мир Кавказу» зыфио-рэр фестивалым иаужырэ уцугъошт. Ар шэклогъум и 1-м къыщегъэжыагъэу и 3-м нэс Къыблэ федеральнэ универ-ситетым щыкIошт. Фаехэр хэлэжъэнхэу рагъэблэгъагъэх.

ПИАТЫКЪО Анет.

Сурэтхэр Iэшынэ Аслан тырихыгъэх.

КIэлэцIыкIухэр машIом щытэжъугъэухъумэх

ЗыгорэкIэ машIом ошIэ-дэмышIэу унэм зыкыщи-штэмэ, КIэлэцIыкIухэми зэрэзекIоштхэ шIыкIэр ашIэн фæе. МашIор мынимэ, ежъ-ежырэу ыгъэ-кIосэн ыльэкIышт чыхIэн е хъэдэн шынэ ащ ты-ридзэмэ. Ау машIор мыкIуасэмэ, псынклэу унэм кыкIын фæе.

Мэшлогъэкуасэхэм укъаджэ-ным ыпэкIэ унэм укыкIын фæе. Ащ пае хъэдэн шынэ ппэрэ ужэрэ алулхъан, упшызэ унэм укызэрикIыщтым ыуж уитын фæе. Лифтым уимытIысхэмэ нахышIу, сыда плэмэ ар къэ-уцун ыльэкIышт. Нэужым на-хыжъхэм ащыщ горэм (гъу-нэгъухэр арыми) укъеджэ-ныш, мэшлогъэкIосэ къулы-къум ителефонэу 010-мкIэ утеон фæе.

Мы номерыр, Iэпылэгъу

псынклэм инэмыкI къулыкъу-хэм яномерхэм афэдэу, хэт-рэ КIэлэцIыкIуи езырэу ышIэ-мэ, ишIуагъэ къекIыжыщт. Мэ-шлогъэкIосэ къулыкъум иде-журнэ еплон фæе узщыпсэу-рэ чыплэр, къатэу узытесыр, плэкъуацIэ ыкIи къызкIэна-гъэу стырэр.

Унэр къызибгынэрэ нэужым КIэлэцIыкIур щагум мэшлогъэ-кIуасэхэм щяжэн фæе. Зыго-рэкIэ унэм кыкIын амал имылэ хъумэ, ежъ-ежырэу телефо-

нымкIэ мэшлогъэкуасэхэм къа-джэн ыльэкIыным фэгъэсэгъэн фæе.

Джащ фэдэу телефонымкIэ гъунэгъухэм е ны-тыхэм афы-теомэ нахышIу. Сабыйхэм лъэ-шэу ящыкIагъэх мэшлогъэкло-сэным епхыгъэ шлэныгъэу цы-лэхэр. Илъэси 3 — 4 зыныбжъ-хэм а лъэныкъомкIэ ашIэн фæе-хэр агурыбгъалохэмэ, яшIуагъэ къякIыжыщт. Мыщ дэжыым джэгукIэ, сурэт, усэ цыкIу зэфэшъхьафхэр бгъэфедэнхэ плэкIышт.

Р. А. КУШЪУ.

Урысыем ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ и ГъэlorышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэм ило-фышI, хэгъэгу кIоцI къулы-къумкIэ капитан.

СОЦИАЛЬНЭ IОФЫГЪОХЭР

Iэпылэгъу афэхъугъэх

Щылэныгъэм чыплэ къин ригъэуцогъэ цыфхэм зтыгъо къэралыгъо социальнэ Iэпылэгъу ятыгъэ-ным фэгъэзэгъэ Комиссием мы илъэсымкIэ ияплэнэрэ зэхэсыгъо бэмышIэу щыкIуагъэ IофшIэ-нымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ Минис-терствэм. Зэхэсыгъом щыхэлпэнхэм фэшI лъэлIу тхыль 29-рэ къырахьылэгъагъ.

Адыгэ Республикэм IофшIэ-нымкIэ ыкIи социальнэ хэхъо-

ныгъэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэриты-

рэмкIэ, Комиссием унашъо ышIыгъ нэбгырэ 29-ми зэты-гъоу ахъщэ Iэпылэгъу араты-нэу. Республикэ бюджетым къыхэкIыгъэ сомэ мин 479-рэ ахэм апэлухьагъ. Мы илъэ-сыр къызиыхагъэм къыщыубла-гъэу республиканскэ Комис-сием мыщ фэдэ зэтыгъо со-циальнэ ахъщэ Iэпылэгъу унэ-гъуи 109-мэ альбигъэлэсыгъ. Республикэ бюджетым щыщэу сомэ миллионрэ мин 643-рэ ахэм апэлухьагъ.

Шъугу къэдгъэкIыжын, Ко-

миссием хэхъэх АР-м и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм, рес-публикэм игъэцэкIэкIо хабзэ иорганхэм — IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ, финансхэмкIэ министрст-вэхэм — ялыкIохэр.

Комиссием унашъо зэришI-рэм тетэу зэтыгъо социальнэ ахъщэ Iэпылэгъу араты уна-гъохэу мылькIубэ зыгъэкIоды-нэу хъухэрэм: машIом, ошIэ-дэмышIэ тхьамыкIагъохэм зэ-

рар зэрахыгъэхэм, япсауны-гъэ изытет епхыгъэу нэмыкI чыплэхэм къащIэзэнхэ фæу псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ Министерствэм ыгъаглохэр-эм, унагъор зылыгъыгъэр, Iоф зышIэу ащ исыгъэр щымылэ-жъэу, нэмыкIэу Iоф зышIэн зыльэкIын зэрымысхэм, уз хы-лъэ зилэ сымаджэхэу Iэзэгъу уц лъапIэхэр зыщэфынхэу, хэ-ушъхьафыкIыгъэ препаратхэр зищыкIагъэхэу врачхэм къа-гъэнафэхэрэм.

(Тикорр.).

2016-р — МЭЩБЭШІЭ ИСХЬАКЪ И ИЛЬЭС

Адыгэ пстэуми

Тиреспубликэ инароднэ тхаклоу Мэщбэшлэ Исхьяк ищылэныгъэ зэклэ тилитературэрэ тиискусствэрэ инэу тызыгъэгушхорэ хьугъэ-шлагъэхэр мы аужырэ уахтэм кыкхэхуэхэ. Жьоныгъуаклэм и 28-м Мэщбашлэр кызыхьугъэр ильэс 85-рэ мэхьу. Ар хэдгъэунэфыкынуэ зэклэ адыгэ лъэпкъымклэ зыфэтэгъэхьазыры. Ащ ипэгъокл, фэгъэхьыгъэ шлухьафтын плóми хьунэу икыгъэ ильэсым ыклэхэм адэжь тхаклом ипроизведениихэр зэхэугъогъэхэу зыдэт том 20 урысыбзэклэ кыфыдагъэкыгъ. Ар кыбдэхьуныри насыпыгъ.

А пстэуми нафэ къашы ипсалъэкли, ытхыгъэхэмкли цыф жьугъэхэм, общественнэ-политическэ лофхэм ишлôшхэр бэшлагъэу ахилъхьан зэрильэкырэр.

Ахэм яфэшшэ уаси ильэс зэфэшхьафхэм кыфашыгъ. Урысыем иорденхэу «За заслуги перед Отечеством» зыфи-лорэм ия IV-рэ, III-рэ, II-рэ степенхэр, «Дружба народов», медалу «Адыгейм и Шытху-зехъ», Къэралыгъо Советым — Хасэм итамыгъэу «Закон. Пшъэ-рыль. Цыфыгъ» зыфилохэрэр кыфагъэшшэагъэх. Абхъаз Республикэм иорденхэу «Честь и слава Абхазии», культурэмрэ искусствэмрэ я Дунэе академие идышъэ ордену «Служение искусству», Краснодар кра-

зылътэщтыгъэ урыс тхэкло инэу С.В. Михалковыр ары. И. Мэщбашлэм иильэс 70-рэ ехьулэу «Мир дому твоему» зыфилорэ усэ зэхэубытэгъэ тхыль 2001-рэ ильэсым Москва кышыфыдагъэкы зэхьум, ащ иклэщэклуагъ, пэублэ гуцылэу фишыгъэми мырэуштэу ритхагъ: «Синьбджэгъоу, зищытху лъагъу алатыгъэ адыгэ-щэрджэс Мэщбэшлэ Исхьяк я 50-рэ ильэсхэм агузэгухэм къащы-ублагъэу сэшлэ... А ильэсхэм къаклол усэн лофыри зэпимыгъэу романист ин хьугъэ, Урысыеми ежь ильэпкъ адыгэ народми къарыклуагъэм еплъыклэу ащ фырилэм тарихъ шьыпкъагъэ хэлъ... Шылэныгъэ ыкли духовнэ лъэгаплэу зытеуцагъэм

ицыфмэ уарэгущо, ялофшлагъэ огъэлаплэ, иклэрыклэу сабы-игъом, клэлэгъум гъусэ уафэхушъ, гукъэкыжымэ зыуагъэ-плъыхьэ... Джащ фэдэ чыгу къуапэу сыкыздэхуэхэгъэ чы-лэу, сызщанлугъэ халпэу Шхьа-щэфыжыыр сил... Сэрклэ ар дунаим чыплэ зэфэшхьафэу тетмэ анахъ дах, анахъ лъапл». Мыщ цызэхихыгъэ адыгэ лор-луатэхэм кьахихыгъэх гушхоныгъэр, рэзэныгъэр кызыбэкырэ усэхэу «Нартхэм ягугъу джы кысфэшлэ», «Нартмэ яджэгъу», «Рэдэд», «Адыгэ пщын», «Адыгэ цый», «Адыгэ гуцылэжхэр», «Гум щыщ пшысэхэр», «Намыс», нэмыкыбэри. «Адыгэхэр» зыфилорэ усэу мэкъэмэ дахэм ралъхьагъэм зэрэдунаеу кы-зэлыбыбыхьагъ.

Адыгэ литературэм а лъэхьаным чыплэ ин цызылыгыгъэ щытху лъем, мэкъэ лэтыгъэм ащиухьан ылъэклэу усэхэр ытхыгъэх. Гупшысэрэ сатырэхэр къябэкхэу, гушлуагъом имыза-къоу, гухэкли гуклай цыфым илэнхэ зэрильэкыштыр, ащ изэхашлэ куоу, лъэныкыуабэу зэрэзэхэлъыр ащигъэунэфэу, щылаклэм идэйи идэгъуи алылэ-сэу иусэхэр гъэпсыгагъэх. Ащ фэдэх иятлонэрэ тхыльэу «Сиду-най» зыфилорэм кыдыгъэхьэ-гъэ усэхэу «Лъэгэхьуапс», «Чыгым иорэд», «Гьогухэр», «Урамхэр», «Машло» зыфилохэрэр, нэмыкыбэри.

Плопэн хьумэ, а лъэхьаным Мэщбэшлэ Исхьяк адыгэ усэн лофым гъэзэплэ фишыгъ, философии гупшысэклэ, зэхэшлэ инклэ ыгъэбаигъ, дунэе лите-ратурэм ишэпхъэ анахъ дэгъухэм афикъудыгъ. Ар гьогу псынклагъэп. Ащ кыгъоу Бэрэтэрэ Хьамиди даклоштыгъэ. Ахэм ауж кыкыгъэ усэкло купым хэтхэу Къумплыл Къа-дырбэч, Къуекъо Налбий, Нэхэе Руслан, Бэг Нурбий, Емыж Мулиэт, Лыхьэсэ Мухьедин, нэмыкыбэри а гьогум рыклуагъэх. Ежь Мэщбашлэми иусэ, ипоэмэ гъунапкъэхэри зэлуигъэклотхэзэ, тхыль пчъагъэ кыдыгъэкыгъ. Зы лъэгаплэр кызызэри-нэклмэ, адрэм дэклуаеэз, лъэп-къым инепи, итыгъуаси, ишэн-хабзэхэри, тарихъ гьогу кыклу-гъэри кырилотыкыхэзэ, плэ-шлэгъу гъунапкъэхэр зэфикъу-дыйхэзэ хьугъэ-шлэгъабэмэ алылэсыгъ. Лъэпкъым итарихъ, игумэкл кызыхьэщэу ытхыгъэхэр усэмэ язакъоп, поэмэ зыб-гъупшли ащ фэгъэхьыгъ. Анахъ кьахэбгъэщынэу зифэшшэуа-шэри «Хыуай» зыфилорэ поэмэр ары. Кавказ заом итемэ апэрэу убгъугъэу кызызэрэщылэтыгъэм изакъоп. Адыгэ усэн лофым игъэзэплэхэр, игъэхьагъэхэр Мэщбэшлэ Исхьяк бэклэ еп-хыгъэхэу тэлóмэ, апэу кызыщэб-гъэжэщтхэм мы поэмэм иуб-лапли ащыц:

утыгъ. Ахэр тхыль 90-рэ фэдиз мэхьух, адыгабзэклэ, уры-сыбзэклэ Мыекьуапэ, Красно-дар, Москва къащыхиутыгъэ-хэм афэшхьафэу нэмыкл лъэп-кыбзэхэмклэ Европэм, Къо-кыплэ Благъэм якъалэхэм, Ки-тайри, Куби ахэтхэу къащы-хаутыгъэх. Яфэшшэ уаси ахэм афамышыгъэуи плон плъэ-кыштэп. Мэщбашлэр СССР-м, РСФСР-м, Адыгэ хэкум, нэ-ужым республикэхэм якъэралыгъо премиехэм мызэу, мытлоу яла-уреат, тхэклошхоштыгъэхэу М. Шолоховым, Н. Островскэм ацлэхэр зыхьырэ шлухьафтынхэр

кыфагъэшшэагъэх. Ахэм ада-клоу Кубань искусствэхэмклэ изаслуженнэ лофышл, Абхъазым шлэныгъэхэмклэ и Академие, Адыгэ Дунэе академием ахэт, Адыгэ къэралыгъо, Мыекьопэ технологическэ къэралыгъо уни-верситетхэм ядоктор гъэшлуагъ.

Мыхэм ягугъу бэрэ тшыгъэ, ау лъэхьанэу тызтегуцылэрэм епхыгъэу улъымылэсын плъэкыр-лэр Мэщбашлэм итворческэ, литературэ лофышхохэм адаклоу общественнэ, къэралыгъо, по-литическэ пшъэрыль инхэри зэшлуыхьэхэзэ игъашлэ кызыз-рихьырым. Мыщ дэжьми къэп-лътэн плъэкыштыр маклэп. КПСС-м и Адыгэ хэку ыкли Краснодар край комитетхэм ахэтыгъ, народнэ депутатхэм яхэку ыкли край советхэм бэрэ ахадзыгъ, СССР-м и Апшэрэ Совет идепутатыгъ, РСФСР-м и Общественнэ палати хэт, Адыгэ Республикэм и Обще-ственнэ палатэ итхьамэтагъ, адыгэ тхаклохэм я Союз ильэс 55-рэ фэдиз хьугъэу итхьамат, Урысыем итхаклохэм я Союз, СНГ-м итхэкло Союзхэм я Асо-циацияе ятхьаматэхэм ягуадз.

им имедалу «За выдающийся вклад в развитие Кубани» иапэрэ степень, «Борец за мир» зыфилорэ дышъэ медалыр илэх. Урысыем ильэпкъ Фонд ита-мыгъэу «Общественное призна-ние» зыфилорэри кыфагъэшшэ-шагъ, Урысыем ильэпкъ щытху изал члагъэуцагъ.

Джащ фэдэзэ къэплътэн плъэкыштыр маклэп. Узыгъэу-шорэ гуцылэ дахэхэр фалуагъэх Мэщбашлэм тхаклохэу С. Ми-халковым, Ю. Бондаревым, Е. Исаевым, Р. Рождественскэм, В. Сорокиным, А. Турковым, В. Ганичевым, К. Султановым, Ю. Кузнецовым, С. Ванцет-ти, А. Ларионовым, нэмыкыбэ-ми. Шлэныгъэлэжхэу Шэшлэ Казбек, Шэшлэ-Ергъукъо Шам-сэт, Лъэпцэрышэ Хьалидэ, Алла Цукор, нэмыкыбэми тхыль пса-ухэр фатхыгъэх. Зэклэми икъоу джы уалъылэсын плъэкынэп, ау ащыщэу зы нэбгырэ кы-хэушхьафыкыныр ифэшшэуаш. Ар Мэщбэшлэ Исхьяк илэпэ-лэсэныгъэ апэу гу лъызытагъэмэ ащыщэу, ныбжьыклэ дэдэзэ Урысыем итхаклохэм я Союз хэзыщагъэу, ыкъом фэдэу

А хьугъэ-шлэгъэ инитлур пытэу зэпхыгъэх. Тхаклор кызыхьугъэ имэфэкл мэфэшхо тэфэу ильэс 70-рэ гьогущоу культурэм, лите-ратурэм, общественнэ щылаклэм къащыкыгъэр а том 20-м джыри зэ тапашхьэ кырегъэуцожьы.

Ытхыгъэмэ кьахэхыгъэ про-изведениихэр том шхьафхэу кызырэдэкыхэрэр тхаклом ищы-пэлъэгъоп. Зы томэуи, томи-щэуи, томиблэуи ахэр ильэс зэфэшхьафхэм кыхаутыгъэх. Мары том 16 хьурэ адыгэбзэ хэутыгъори къаухы пэт. Мы-дрэ том 20-р зымылэкылэ кыфыдэзыгъэкыгъэр Респу-бликэу Адыгейм и Президен-тыгъэу Шьэумэн Хьазэрэт. Кы-харигъэутыгъэ къодыеп, пэуб-лэ гуцыли кыфишыгъэу апэрэ томым дэт. Ащ тхаклор лъа-гъу щилэтыгъ, щытху ин щыфи-луагъ, анахъ зэлъашлэрэ лите-ратурэхэм адыгэ литературэр ахи-гъэуцагъэу ылытагъ. Ллэшлэгъу пчъагъэхэм къаклол адыгэ лъэпкъым кыкыгъэ гьогущо — гьогу кыныр игъэклотыгъэу, художественнэгъэ куур дилыгъэу кышырыгъэлъэгъукыгъэу ылы-тагъ. Ащ пэгъокл гуцылэ фа-бэхэр тхаклом Хь. Шьэумэным пгыохыгъэх. Мы пстэуми апэрэ томым иапэрэ нэклубгъохэм нэлуасэ уащыфэху.

Мыщ пыдзагъэу игугъу къэп-шыныр ифэшшэуаш тхыльищ хьурэ тарихъ романхэу «Рида-да», «Адыги», «Восход и За-кат» зыфилохэрэр урысыбзэклэ 2006 — 2007-рэ ильэсхэм Нал-щык кызырэдэдыкыгъагъэхэм. Ащи узыгъэгущорэ хьышъэ пыл. 2006-рэ ильэсым Дунэе Адыгэ Хасэм иялбэнэрэ зэлу-клэгъушхоу Стамбул щылагъэм Мэщбэшлэ Исхьяк рагъэблагъи хэлэжэуагъ. А зэлуклэхом литературэмклэ ишлухьафтын ини итарихъ романхэм алае Мэщ-бэшлэ Исхьяк кыфигъэшшэ-шэагъ. А ильэс дэдэм мы ыпшъэклэ зыцлэ къетлогъэ ро-манищыри Налщык кышыща-утыгъэх.

Арышъ, Мэщбэшлэ Исхьяк Адыгэ Республикэм инароднэ тхаклу тэлó къодыеклэ икъурэп. А цлэ лъаплэр Къэбэртэе-Бэлъ-кьар, Къэрэщэе-Щэрджэс рес-публикэхэми кыфауасыгъ. Ащи изакъоп, дунаим тет адыгэ пстэ-уми ар зэлъашлэ, ахэм зэклэми зэдырай. Ежъхэм яадыгабзэ фэшхьафэу агъэфедэрэ, алуль тыркубзэкли, арапыбзэкли мы-зэу, мытлоу итхыльхэр, ана-хьэу итарихъ романхэм ащыщ-хэр, кыдагъэкыгъэх.

Ауштэу зэфэхьысыжь зэфэшхьафхэр нелэ тэзыгъэ-шыхэрэм мыри ащыц. Мэщ-башлэм ипроизведении 120-м кьэхэу кылэклэклигъ, кыхи-

2016-р — МЭЩБЭШІЭ ИСХЪАКЪ И ИЛЪЭС ЗЭДЫРЯЙ

**Хы кышъо фыжыыр
Бжыбжъу мэтхытхы,
Хы Шыуцэ дьджыр
Ныджым еужынтхы.
Хы орым къуашьор
Шуамплэу хэкуадэ,
Къуатзэ, уашьор
Хым жэхэкуатэ.**

Тхаклом ироманхэм зафэб-гъазэмэ, революцием, граждан, Хэгъэгъу ззошхохэм афэгъэхьыгъэхэм апэу зафэбгъэзэнэу щыт. АхэмкӀи гъэхъэгъэ макӀап ышӀыгъэр. Ау нахъ кыхъэгъэщыгъээн фаер тарихъ романхэр арых. Апэу зыцӀэ къепӀощтыри «Бзы-икъо заор» ары. Мыщ СССР-м и Къэралыгъо шлухъафтынышхуи кыфагъэшъошэгъагъ. Ау Мэщбэшлэ Исхъакъ ащ кышӀыуцугъэп. «Мыжъошъхъалыр» зетхым гупчэм ригъэуцагъэр адыгэмэ анахъ тхъамыкӀагъоу къахъхъуагъэр, лъэпкъым инахъыбэр изыгъэкӀодыкӀыгъэ, ипхъыхъэ-итэкъу дунаим щызышӀыгъэ Кавказ заоу Урысые пачыхъэм кытышӀылӀэгъагъэр ары. Ар лъэныкъуабэу зэбгыркӀымы, лужьоу зэхэлъми, идее купкӀыр ащ пхырышӀыгъ. Гупшысэ шъхъалэри пстэуми зэдъырае хэгъэгур, чынальэр, къушъхъэхэр, мээхэр, шъофхэр ІэклӀыб къэрал пыйхэм, Урысые пачыхъэм кыыри-тэкӀулӀэгъэ дзэхэм ащыуахъуэмгъэнхэм, ащ пае адыгэ пстэуми зы гупчэ, зы пащэ ялэу, ялы-хъужыгъи ақуачи зэкӀэуагъо-ягъэхэу а зы гухъытым фэгъэлорышӀэгъэнхэм икызылӀухыгъ. Арэу щытми, Кавказ заом фэгъэхъыгъэу тхаклом кыгъэ-лъагъо шлоигъоу ыгъэунэфыгъэр зэкӀэ мы романым ригъэфэн ылъэкӀыгъэп. Ащ кыпкъыры-кӀыгъэмэ ащыщ нэмыкӀ романэу «Хъан-Джэрий» зыфилогъэр. Мыр зылашӀэр адыгэ цӀэрылоу СултӀан Хъанджэрые зэрэфэгъэхъыгъэр нафэ. Арэу щытми, «Мыжъошъхъалымы» чыпӀэ макӀэп мыщ шиубытырэр. Анахъэу Кавказ заом илофыгъо хыльэхэм, Урысые-адыгэ зэфы-щытыкӀэхэм ар зэрэхэтыр, мамыр зэзэгъыныгъэ-зэдэпсэуныгъэм илъагъо ахэр рицэнхэм зэрэпылтыр, нэмыкӀ лъэныкъо горэхэри тхаклом тегъэлъэгъух. Ау ар зыфэдэгъэ шыпкъэр, кыгъэшлӀэгъэ тӀэклӀум хамыкӀокӀэ-жыын лъагъоу шыхищыгъэр, ицӀыф гъэлсыкӀэ-гупшысакӀэ, клӀэху хыльэу ищылӀэныгъэ фэхъуагъэр кызылӀуихыгъэм пае роман шъхъаф ищыкӀагъэу тхаклом ылъытагъ.

Дэгъоу ышӀэщыгъэ романым игупчэ ригъэуцорэр. Хъанджэрые къэзыуцухъэрэ цыфхэм уасэу фашырэри зэфэшъхъа-фыгъэ. Илъэпкъэгъухэм пачы-хъэм илӀумэтэу, икӀэбарзехъэу зылыты ахэтыгъ. Адыгэхэм яшъхъафитныгъэ ибэнэкӀо пхъа-шэу елпышӀыгъэри макӀэп. Зы бгъумкӀэ, Урысыем идзекӀолӀэу зэрэщытыр щымыгъупшэу ип-шъэрылӀхэр елӀолӀэнчъэ имыӀэу ыгъэцӀакӀэщыгъэх. АдрэмкӀэ зэрэадыгъэр, илъэпкъ чыпӀэ кӀын зэритыр щыгъупшэу кыхъэкӀы-гъэп. Лыгъэчъэ лӀоф хамытэу мамыр зэзэгъыныгъэкӀэ заор ухыгъээн фаеу пачыхъэм ышӀошъ ыгъэхъунми пылыгъ. А лӀофыр ежъ ыпӀшъ рильхъа-хъынышъ, адыгэмэ алъэныкъокӀэ ащ пӀэцӀэныгъэ дызэрехъанми

фэхъазырыгъ. Джэхэм азыфагу итызэ Хъанджэрые ищылӀэныгъэ ыуыгъ, икӀоджэ Лъэустанхъаб-лэ ыпсэ щыхъэкӀыгъ. Ежъ зэ-рилӀощтыгъэу, адрэхэми мыдрэ-хэми кыагурылауагъэп лӀоф икӀы-гъоу ар зыфэбанэщытыгъэр.

Нэбгырэ зырызхэм яхышъэ, кыарыкӀуагъэр, яцӀыф гъэлсыкӀэ-хэр, янасып гъогухэр Кавказ заом ихъугъэ-шлагъэхэм япхыгъэ-хэу Мэщбэшлэ Исхъакъ нэмыкӀ тхыльхэми къащыгъэлъэгъуагъ. Ащ фэд «ГъэритӀу» зыфилогъэр лиро-эпическэ романэу «Мы-жъошъхъалым» ыуж бащэ темы-шӀэу кыдэкӀыгъэр. Мыщ дэт тарихъ тхыдитӀоу «Фидур» ыкӀи «Афипса» зыфилогъэрэр тхыль шъхъаф зырызхэу нахъыпӀкӀэ кыхъаутыгъэх. Ау тӀури зыдэт «ГъэритӀур» кызыдэкӀымы, а зы хъугъэ-шлагъэхэр альапсэу, а зы героир апырышӀыгъэу, гуп кылуыкӀырэ мэкъэ хэхыгъэ горэм зэрипхыгъэу зэрэщытыр кыдылӀыты, критикэр лиро-эпи-ческэ романкӀэ еджагъ. Ары ыкӀи зэрэщытыр.

Кавказ заом иилъэс хыльэхэм Мэщбэшлэ Исхъакъ нэужы-кӀи мызэу, мытӀоу къафигъэ-зэжыгъ. Ащ кыпкъырыкӀыгъэх «Джасус», «Рафыгъэхэр», «Чу-жие среди чужих» зыфилогъэрэр. «Джасусым» игупчэ итыр аб-дзахэмэ 1835 — 1837-рэ илъэс-хэм гъэрэу ахэсыгъэ Ф.Ф. Тор-нау ары. Кавказ заом ижъо-тыпӀэм мыри гъэрыгъэ, ау ащ игъэрыкӀи, игухэлъи, изекӀуакӀи нэмыкӀ шыпкъэх. Ар плъэкӀо-дӀэуакӀоу, ипшъэрылӀытыр, игу-хэлъыт шъэфэу къэбархэр ыугъойхэзэ, кызыхъэкӀыгъэ дзэм ІэклӀыгъэхъанхэр ары. Илъэсхэр, мазэхэр, мафэхэр, сыхъат пчъа-гъэм фырикӀужыгъэу, чыпӀэу зы-щыхъуагъэр кыдыгъэлъагъэхэу нэкӀубгъуабэмэ уалокӀэ. АщкӀэ

зэкӀэ тхыльеджэм шӀэхэу кыӀэ-кӀэхъащт) ащ нахъ тхъамыкӀэгъо макӀэп кӀоцӀытыр. Зэрэрафыгъэ-хэм изакъоп ахэм тхъамыкӀа-гъоу зэпачырэ. Хымэ хэгъэ-гум, хымэ цыфхэм апае егъэ-зыгъэкӀэ лыгъэчъэ заом хагъэ-зыхъагъэхэу ахэми ящылӀэныгъэ халъхъэ. Зыфитхэ щыӀэп, гъэ-рых. Зылэ уилъхэм уафэмы-заомэ, ори уаукӀыщт. ТыдэкӀэ бгъэзагъэми, лъэпкъым ихъа-заб уапэ къефэ.

Адыгэмэ ятарихъ икӀэгъэлъэ-гъон мы Кавказ заом фэгъэ-хыгъэ романхэмкӀэ ухыгъэ хъу-гъэп. ЛӀэшлӀэгъу пчъагъэхэмкӀэ зэкӀэІэбэжыи лъэпкъым кыыри-кӀуагъэм кыыхыгъэхэу И. Мэщбашлэм нэмыкӀхэри ытхы-гъэх. Апэу зыцӀэ къетӀощтхэм ащыщ «Рэдэд» зыфилогъэр ро-маныр. Адыгэ лъэпкъэу Къосэ-гъумэ яхэгъэу, ахэм япшышхоу Рэдэд ящыӀэклӀагъэр ары ана-хъэу гупчэм итыр. Ащ дакӀоуи ягъунэгъу нэмыкӀ адыгэ лъэпкъ-хэу мыутӀэхэм, зыхыхэм, хъакӀу-цухэм тахещэ. АдкӀэ къагос Тмута-ран русичхэу адыгэхэр ТумтэкъашъэкӀэ заджэщыгъэхэ-ми, Хъэзэр къэгъэнат хэгъэ-гоу гъунэгъумэ ащыщ горэми гупсэфыгъо езымытыщыгъэми альэлэсы. Зы бгъумкӀэ а хэгъэу, лъэпкъ пстэури зэхэхъэ, зэдэ-гушӀыӀэ, кӀини хъяри зэдэгъошӀэуи плъэгъушӀт. АдрэмкӀэ, зэо-банэми хэт зэпытых, аушӀтэу Къосэгъу-хэмрэ Тумтэкъашъэ русичхэмрэ зыщызепӀуцужыгъэ горэм Рэ-дэд лыгъэчъэным хэмыхъэу Мстиславрэ ежыӀррэ лашэ амы-лыгъэу зэбэныхъэш, текӀорэм чыгуи, мылӀкуи, унагъуи зэкӀэ иенэу зэзэгъыгъэх. Ау шыпкъа-гъэ зыхэлъ Рэдэдэм тхъагъэ-пӀыгъэ-гъэлӀагъэкӀэ кыпӀэгъо-кӀыгъ Мстислав. Ищазымэ тхъау шъэжыер дэгъэнагъэу кычӀэ-кӀыгъ, текӀоныгъэр кыдзэыхырэ Рэдэди ащкӀэ кыуыкӀыгъ. А хъугъэ-шлагъэм къэугупшысыгъэ Іофи хэлъэп. «Повесть времен-ных лет» зыфилогъэр фольклор

гъунэгъу хэгъэгухэм, ахэр зэкӀэ зэрэзэфыщытхэм анэсыжъэу инэплъэгъу итых. ЫлӀэрэ ро-манхэм афэдэу мыши адыгэ-хэр шъхъафитхэу, рэхъатхэу, шъхъадж зэрэфэуи щыӀэнхэм илоф пстэуми апшъэ макӀо. Ары шъхъае, ар лъэныкъо хыльытӀу япхыгъ. Зыр Урысыем имыза-къоу, Тыркуери, Къырым хъанри адыгэ чыгухэр алэ кырагъэ-хъанхэм игухэлъ зыдагыгъэ зы-пытэу зэрэщытыр ары. Адрэр япыйхэм апӀэуцужыгъэхэм, яшъ-хъафитныгъэ къаухъумэжыным пае зы хэгъэгъу зэкӀэхэу, зы пшы-пӀэщ хэхыгъэ зэкӀэри едэ-лунхэу ялӀэным илоф. Ари ежъ адыгэ пащэхэр, лъэрыхъэхэр зэрэзэмдылӀужыгъэхэм кыхъэкӀы-кӀэ къадэхъурэп.

Адыгэ пшышхохэу Къэнэшы-къо Шъэбэкъу, Идар Темрыкъо, Къанэкъо Мэщыкъо, фэкъолӀмэ япӀэщ инэу Къэлэкъутэ гупчэм итых. Урысыем ипачыхъэу Иван Грознэри къахэхъэ. Япыйхэм зашаухъумэныкӀэ анахъ гугъа-плэу Иван Грознэр, ар зипӀэщ хэгъэгъушхор кыыхахыгъ. Іуагъэ горэ адашы ашӀоигъоу Шъэбэкъу-рэ Мэщыкъорэ Москва макӀох, Иван Грознэм ІокӀэх. Зегъурыла-гъэхэу пачыхъэмэ ІэпылӀэгъу-кӀэ кыгъэгъугъагъэх. Идарэ Тем-рыкъуи Иван Грознэм пӀэблӀэгъэ шыпкъэу мэхъу, ащкӀэ лъэбэкъу ини ыдзыгъ: ипшъашъэу Гошъ-унае шъхъэгъусэкӀэ пачыхъэм ритыгъ. Ары шъхъае, Урысы-ем гохъэгъэным дзымышӀтэрэ, Къырым хъаным, анахъэу Тыр-куем, фзыкӀудыирэ пшыхэри щылагъэх. Адыгэ лъэпкъыр зэ-къотэу, зэкӀэри зэдӀэужыгъэу, яшъ-хъафитныгъэ кызыдаухъумэжыгъэу гъэлсыгъэным фэбанэрэри ма-кӀэп. Ащ фэдэу тхаклом кыгъэ-лъагъорэр фэкъолӀ Къэлэкъут. Зэгъунэгъухэр зэкӀэ зэо-бани кыхъэмыхъэу, мамырэу, зэрэ-пӀытэжыгъэу зэдыщыӀэнхэм ар ыуж ит. Ащ пае адыгэ лъэпкъ пстэуми альӀэлэсыгъ. Ау ар зыгу римыхъхэрэри кӀэхъугъэх, зэрэфэкъолӀым пае хъэтэпэмыхъ зышӀыхэрэри пшымэ ахэтых. Джарэу лъэхъэнэ лужъу, лъэхъэ-нэ зэхэфыгъуай Мэщбашлэм кыгъэлъагъорэр.

КыкӀэлъыкӀогъэ тарихъ ро-манхэу «КъокӀыплӀэмрэ Къоха-плӀэмрэ», «Айцэт» зыфилогъэрэми адыгэмэ кыарыкӀуагъэм илъэ-ныкъо гъэшлӀэгъонхэм уахашъ-жы. Я XII — XV-рэ лӀэшлӀэгъу-хэм илъэси 135-м кыкӀоцӀ Еги-пет тетыгъор щызылӀыгъыгъэ, ипачыхъэхъэхэ адыгэ мамлюк-мэ кыарыкӀуагъэр кыщегъалъа-гъо. А уахътэм кыкӀоцӀ ады-гэ пачыхъэ-султӀан 22-рэ а хэгъэгъум щызэблӀэкӀыгъ. А шӀэ-ныгъэ-къэбар лъапсэхэу щыӀэ-хэри кызыфигъэфедэхэзэ, а лъэхъэнэ гъэшлӀэгъоныр къокӀыплӀ

къохаплӀи кызыдӀубытэу дунэе тарихъым, культурэм, шӀэжыым кызыраханэагъэхэр ежъ изэха-шӀэкӀэ, иеплъыкӀэкӀэ, художест-веннэ образхэмкӀэ, сурэт гъэшлӀэ-гъонхэмкӀэ тхаклом кызызӀуехы.

Хы Шыуцэ Іушъом щашъэфы-гъэ адыгэ пшышъэжыныи цыкӀоу Айцэт нэужым Францием, Ев-ропэм зэрэпсауу щызӀэшлӀэгъэ, щагъэшлӀэгъэ Шарлотта-Элизабет Аиссе Фериоль графиням кы-рыкӀогъэ-къехъулагъэхэм афэгъэ-хыгъ «Айцэт» зыфилогъэр ро-манэу Мэщбэшлэ Исхъакъ ытхыгъэ-ри. Адыгэ чыльэм сабыипкъым икӀыгъэ къодыеу рахи, тырку бэдзэрым щашъэфи, нэужым ащ фэдизуу Францием цӀэрылоу шы-хъугъэ Айцэт иакъыли, илӀэп-Іэссэныгы, изэхашӀи, литера-турэм, искусствэм хэшӀыкӀ инэу афыриӀэри зыгъэшлӀагъошӀыгъэ-хэм ащыщыгъэх цыф гъэсэгъэ-шхохэу Вольтер, Флобер, нэ-мыкӀхэри. Адыгэ Республикэм литературэмкӀэ и Къэралыгъо премие мы романым зэрэфагъэ-шъошагъэми уегъэгъушхо.

Сыд фэдизуу романхэм апы-лымыи, Мэщбэшлэ Исхъакъ усэн Іофыр гуп зэрэрымнэрэр нэ-рылӀэгъу. Ащ ишыхъатых бэшлӀа-гъэу ригъэжыгъэу ытхырэ саты-риплӀ усэхэр. Ахэр дэтхэу тхыль зытӀуши адыгабзэкӀи, урысыб-зэкӀи кыдыдигъэкӀыгъэх «Уахъ-тэм ищэрэхъ» ылуи яджагъэу. Джыри мары ахэр зэхэугъо-ягъэхэу дэтхэу «ПсынӀэкӀэчъ» зыфилогъэр тхыльышхор 2014-рэ илъэсым кыхиутыгъ.

Ащи изакъоп. Мэщбашлэр публицист ІэпӀэлэсуи зэрэщытыр бэшлӀагъэ кызынэфагъэр. Шъугу кӀэжыгъэкӀыжъ илъэс 30-м ехъу зыныбжъ тхыльэу «Щагу хъу-раер». Ари нелӀэрэ мафэхэм къанэсыжъэу хэгъэхъонхэр илӀэ-хэу, гъэбаигъэу «Чыгу-огу зэнэ-сым сыда щыӀэр?» ылуи тхыль шъхъафэу кыдыдигъэкӀыжыгъ. Ар урысыбзэкӀэ ащ ыпӀэкӀи кыхи-утыгъ. «Литература — жизнь моя» зыфилогъэр тхыльыры кы-зыдэкӀыжыгъэри илъэс заулэ хъугъэ нылӀэп. Том 20 хъурэ тхы-гъэ зэхэугъо-ягъэхэу джырэблӀагъэ кыдэкӀыгъэу зигугъу къэтшыгъэм мыхэр зэкӀэ кыдэхъагъэх.

«Чыгу-огу зэнэсым сыда щы-Ӏэр?» ылуи шъхъэу зыфишӀы-гъэми бэмэ уарегъэгупшысэ. А чыгу-огу зэнэсым нахъ уекӀуа-лӀэ къэси ежыри нахъ ІокӀоты, зы къушъхъэтым ренэу нэмыкӀ кыкӀэлъэгӀо. Шыпкъэ дэдэмкӀэ, сыд шъулуа а чыгу-огу зэнэ-сым щыӀэр? А упчӀэмкӀэ ежъ Мэщбэшлэ Исхъакъи итхыль еухы-жы. Ащ иджэуап лыхъуэзэ джыри дунай гъэшлӀэгъонхэм, гупшысэ ку-ухэм, зэхэшлэ инхэм зэрахыщ-щым уицыхъэ тель.

МАМЫЙ Руслъан.
Филологии шӀэныгъэхэмкӀэ доктор.

ежъ Торнау 1864-рэ илъэсым Петербург кышӀыдигъэкӀыгъэгъэ тхыльэу «Кавказ офицерым игукъэкӀыжыгъэр» зыфилогъэрэи тхаклом илӀэпылӀэгъушӀугъ.

Мыдрэ «Рафыгъэхэр» зыфи-логъэрэр шъхъэу фишӀыгъэмкӀи къэошӀэ зыфэгъэхыгъэр. «Мы-жъошъхъалыр» кызыриухъыжы-рэ сурэтым пыдзагъэу къэлэ-тэныр лъэгъэкӀуатэ фэдэу кып-цэхъу. Яхэгъэгъу рафыгъэ цыф-хэм сыд шылакӀа ялӀэн альэ-кӀыштыр? Тхыгъэр зыбджыхъэкӀэ, а упчӀэм бэрэ узӀэлъыгъ. Аужырэ тхыльэу урысыбзэкӀэ зыцӀэ къетӀуагъэми (ари адыгаб-

ІэшлӀэгъэхоми ар кышӀалотэ-жыгъ. Ежъ Мэщбэшлэ Исхъакъи а таурыхъ гъэшлӀэгъоным зызэ-рэфигъэзагъэри аукодые Іофеп. Адрэ лыхъужыгъэм афэдэу адыгэ шӀэжыым, адыгэ ІорӀуатэм Рэдэд хэлъ зэпыт, ыцӀэ оредыжъхэм жыоу ахэт. «Ох оридадэ, ри-дадэ, оридэдэ мафэри тины-сэ» плӀоми, ар зымыуасэ щыӀэп.

КыкӀэлъыкӀогъэ романым «Адыгэхэр» ылуи тхакӀор зэ-реджагъэми бэ епхыгъ. АщкӀэ зылӀымылӀэсырэ лъэныкъуи къэ-гъотыгъуай: цыф шъхъэзакъо-хэм, унэгъо кӀоцӀхэм, къоджэ шъхъафхэм, адыгэ лъэпкъхэм,

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Аттестациер дэгъоу аклугъ

ПенсиехэмкІэ фондym ичІыплэ кyuлыкyхэм япашэхэмрэ ПенсиехэмкІэ фондym и Кyтамэу Адыгэ Республикэм шылэм иотделхэм япашэхэмрэ планым тегъэпсыкІыгъэ аттестацие джырэблагъэ ялагъ. Комиссием итхьамэтагъ ПенсиехэмкІэ фондym и Кyтамэу Адыгэ Республикэм шылэм ипашэу Кyулэ Аскэрбый.

Мыщ фэдэ аттестациер ильэсиплым

кыкІоцІ зэгъогогъо ПенсиехэмкІэ фондym и Кyтамэу шызэхашэ.

Аттестацие зыкІугъэхэр апэралшлэ тест шыкІлэм тетэу ауллэкІугъэх. Ащ ыуж адэгущыІэхэзэ, Іофышлэ пэпчъ исэнэхьаткІэ шІэныгъэу иІэр зерагъэ-шагъ. Аттестацием кызырегъэлъэгъуа-гъэмкІэ, зэкІэ ауллэкІугъэхэм ІэнатІэу зерахъэрэм тегъэпсыкІыгъэ шІэныгъэ икyрэ ифэшъошэ Іэпэлэсэныгъэрэ ахэлъ. Ащ имызакъоу, комиссием унашъоу ышыгъэм кыщело ауллэкІугъэхэм ащыщхэр нахъ ІэнэтІэ иным Іугъэ-хъэгъэнхэм фэшІ кадрэ резервым хэгъэ-уцогъэнхэу игъо зерилъэгъурэр.

Бэмэ упчІэжьэгъу афэхьугъэх

ПенсиехэмкІэ фондym ичІыплэ кyuлыкyхэм Адыгеим шылэхэм япашэхэм мэлылфэгъум дэкІыгъо егъэблэгъэн 14 зэхашэгъагъ ыкІи ахэм ахэлэжьэгъэ нэбгырэ 70-мэ ящыкІэгъэ консультацие аратыгъ.

Егъэблэгъэнхэм кыкІоллэгъэгъэ цыф-

хэм янахыбэр кызыкІэупчІагъэр пен-сиехэр ятыгъэнхэр зэрэзэхашагъэр, ны(унэгъо) мылыкum гъэфедакІэу иІэхэр, шІокІ зимылэ пенсие страхованием исистемэ тегъэпсыкІыгъэу цыфхэр страховать зэралыхэрэ шыкІлэр ары.

2016-рэ ильэсыр кызыхьагъэм кы-щыублагъэу ПФР-м ичІыплэ кyuлыкyхэм япашэхэм зэкІлэмкІи дэкІыгъо егъэб-лэгъэн 50 зэхашагъ, нэбгырэ 260-мэ консультацие аратыгъ.

Ветеранхэм аІукІэгъагъэх

ТекІоныгъэр кызыдахыгъэр ильэс 71-рэ зэрэхъурэм ипэгъокІэу я 19-рэ хэдзыплэ коим щыпсэурэ ветеранхэм кьалэу Мыекъуапэ игурыт еджаплэу N 3-м жьоныгуа-клэм и 5-м шалукІэгъагъэх.

Шэны зэрэхъугъэу, а Іофтхьабзэм икІэшэкІуагъ ПФР-м и Кyтамэу Адыгэ Республикэм шылэм ипашэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Кyулэ Аскэрбый.

ЗэлукІэгъум ветеранхэм Хэгъэгу зоош-хом епхыгъэ ягукъэкІыжъхэр, ТекІоны-гъэм гушІуагъоу кьафихыгъэр кыщызэ-

фалотагъэх. Нэбгырэ пэпчъ ежъ еп-хыгъэ тарихъ пылгыгъ, ау зэкІлэми зэдыраеу щытыгъэр ящыІэныгъэ те-мыщыныхъэхэу бэшлагъэу зажэщтыгъэхэ ТекІоныгъэр кьэгъэблэгъэгъэным фэшІ пийм пхъашэу еззогъэныр ары.

Ветеранхэм апае кІэлэеджакІохэм мэфэкІ концерт кьагъэхъазырыгъагъ. Зэ-лукІэгъум гушыІэ фабэхэр шыІугъэх, ве-теранхэм афэгущыІагъэх, псауныгъэ пытэ

яІэу джыри бэрэ кытхэтынхэу афалагъ. Ветеранхэм афэгущыІозэ, Кyулэ Ас-кэрбый хигъэунэфыкІыгъэ ежыркІэ мыщ фэдэ зэлукІэгъухэр ТекІоныгъэм и Мафэ илахъ шьыпкыу зэрэщытхэр.

Гуфэбэныгъэ хэлъэу зэлукІэгъур кІуа-гъэ. Заом епхыгъэ ордэхэм ядэлугъэх, кьэшъуагъэх, сурэтхэр атырахыгъэх. бэрэ агу кызырринэжыщтым тегъэпсы-кІыгъэу зэкІлэри зэхашэгъагъ.

ШэпхъакІэхэм кІуачІэ яІэ хьугъэ

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ащыпсэухэрэм зэдырае мылыкum иІыгъын фэгъэхыгъэ кьэкІуапІэхэм апэлухьэрэ хьарджхэм атефэрэ ахъщэм игъэнэфэн 2017-рэ ильэсым шылэ мазэм и 1-м нэс зэкІлахьагъ.

Федеральнэ унашъоу «Уры-сые Федерацием ипсэупІэ Ко-декс изаконодательнэ актхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэн-хэр» зыфилорэм кызырегъэна-фэрэмкІэ, унэгъуабэ зыщып-сэурэ унэм иІыгъын, псы чы-Іэм, фабэм, электроэнергием, кьэзыгъэфэбэрэ энергиеу ищы-кІагъэхэм ягъэфедэн, чІыунэхэм кьаІоллэрэ псыхэм язэрар кьэ-мыкІонэу Іушыгъэнхэм апэлү-хьашт мылыкyр ежъ унэм щып-сэухэрэм джы атызэ ашыІт.

2017-рэ ильэсым ищылэ мазэ кыщыублагъэу мы шэпхъакІэ-хэр кызыфагъэфедэщтых.

Унэм иІыгъынкІэ фэло-фа-шІэхэм ягъэфедэн пэлухьашт мылыкyр зэкІэ цыфхэм зэ-дагъэфедэрэ коммунальнэ фэло-фашІэхэм шапхъэу яІэхэм шІо-кІы хьуштэп.

Унэм иІыгъын тэфэшт ахъ-щэр гъэнэфэгъэным пае бы-

сымхэм зэхыхъэ зэхашэн ыкІи унашъо ашІын ищыкІагъэп. ЗэхъокІыныгъэу зигугъу кьэт-шыгъэхэм 2016-рэ ильэсым гъэтхапэм и 30-м кыщыуб-лагъэу кІуачІэ яІэ хьугъэ.

Альтернативнэ кyuлыкyм изэхъокІыныгъэхэр

2016-рэ ильэсым мэзаем и 15-м Урысыем ІофшІэнымкІэ и Министерствэ иунашъокІэ, альтернативнэ кyuлыкyр зы-хыхэрэм ІофшІэнэу агъэцэкІэ-щтым, ясэнэхьат ыкІи яІэнатІэ епхыгъэ шапхъэхэм зэхъокІыны-гъэхэр афишыгъэх. Ахэм кьа-хеубытэх ІофшІэн сэнэхьатхэр: ахэм япчъагъэ 62-рэ хьушты-гъэти, джы 59-м нэсэу агъэ-кІэкІыгъ. Рабочэ сэнэхьатэу кьэнагъэхэм ащыщых водитель,

хыльэзэхъэ, пхъэнкІаІо, гъэ-лаІо, пщэрыхъаІо, зэпхыны-гъэхэм яоператор зыфэпІощт-хэр. Сэнэхьатхэу хьалыгъугъа-жъэр, официанткэр, парикмахе-рыр списокэм хагъэкІыжыгъэх.

КІэу кыыхъагъэхэм ащы-щых гъогум Іоф шызышІэшт рабочхэр, шхыныгъо полуфаб-рикатхэр зышыІтхэр, слесары, гардеробщикыр.

ЫпэкІэ зэрэщытыгъэм фэ-дэу альтернативнэ шыкІлэм те-тэу кyuлыкyр зыхыштхэр аку-шерын, балетым иартистын, кІэлэплун ыкІи лъэныкыо зэ-фэшъхафхэмкІэ врач сэнэхьат-хэм рылэжъэнхэ алъэкІышт. Мыхэм кьахэхъагъ зоотехник, экономист, юрисконсульт зыфэ-пІощтхэр. Джащ фэдэу кyuлы-кyр зыщыхын алъэкІышт орга-низациехэм ыкІи учреждени-ехэм яспискэ кІэу зэхагъэу-цуагъ. Мыщ фэдэ чІыплэхэр федеральнэ кьэралыгъо кyu-лыкyхэм е шьолпырхэм алэпчъ ащагъэнэфагъэу щыт. Ащ хэ-хъэх почтэм иотделениехэр, медикэ-санитарнэ частъхэр ыкІи симэджэщхэр, театрэхэр, соци-альнэ фэло-фашІэхэр зыгъэцэ-кІлэр гупчэхэр.

ЛъэсрыкІом пшъэдэкІыжъэу ыхыштыр зыфэдэр

ГъогурыкІоным ишапхъэхэр зыукъогъэ лъэсрыкІом адми-нистративнэ пшъэдэкІыжъ ыхын зильэкІыштыр:

— цыфым ипсауныгъэ зэ-рар римыхыгъэмэ е транспор-тыр зекІонымкІэ пэрыохъу фэмыхъугъэмэ, тазырыр сомэ 500-м ехъуштэп;

— транспортыр зекІонымкІэ пэрыохъу фэхъугъэмэ, тазы-рыр сомэ 1000;

— хьугъэ-шІагъэм хэфэгъэ цыфым ипсауныгъэ зэрарышхо римыхыгъэ хъумэ, тазырыр сомэ 1000-м кыщегъэжъагъэу 1500-м нэсын ыІъэкІышт.

ЛъэсрыкІом уголовнэ пшъэ-дэкІыжъ рагъэ-хын ыІъэкІышт:

— цыфым ипсауныгъэ зэ-рарышхо рихы-гъэмэ — ильэ-сым щыублагъэу ильэсыщым нэс охътэ гъэнэфа-гъэкІэ ифитыны-гъэхэр Іыхыгъэн-хэр е ильэси-тІум кыкІоцІ шІокІ зимылэ ІофшІэнхэр ыгъэ-цэкІэнхэр, мэзи-плІым нэс арест тельхъэгъэныр е ильэси 2-м нэс хьаІс кыхъыныр;

— хьугъэ-шІагъэм ыІпкъ кы-кІыкІэ цыфым идунай ыхъо-жыІгъэ хъумэ — ильэсиплІым нэс охътэ гъэнэфагъэкІэ ифи-тыныгъэхэр Іыхыгъэнхэр, е ильэсиплІым кыкІоцІ шІокІ зы-мыІэ ІофшІэнхэр ыІгъэцэкІэн-хэр, е ильэси 4-м нэс хьаІс кыхъыныр;

— нэбгыритІу е нахыбэ хэкІодагъэ зыхъукІэ, шІокІ зимылэ ІофшІэнхэр ильэси 5-м кыкІоцІ ыІгъэцэкІэнхэр е

ильэси 7-м нэс хьаІс кы-хъыныр.

Ныжъ-тыжъхэу сабыйхэм аІыплъэхэрэр

УФ-м ІофшІэнымкІэ и Ко-декс кызырэдильытэу, сабыеу кьэхъугъэм ыныбжъ ильэсищ охъуфэкІэ отпуск зыштэн ыкІи ащ лыплъээн зыІъэкІыштэу фи-тыныгъэ зилэхэр ныр, тыр, ны-

жыыр, тыжъыр, нэмыкІ Іахылы-хэр.

Сабыим лыплъэщтым отпуск ыштэным пае мыщ фэдэ до-кументхэр кыгъэлъэгъонхэ фае: сабыир кызырэхъугъэр зэрытхэгъэ тхылыр, цыфым иІофшІэн тхыІ, отпуск зэрэ-тІысырэм епхыгъэ заявлени-ер, ным (тым, нэбгыритІум) Іоф зыщашІэрэ чІыплэм кы-рахырэ справкэхэр, япсауныгъэ изытеткІэ ныр е тыр сабыим лыплъэнхэ зерамыІэкІырэр зэрытхэгъэ справкэу чІыплэ зыгъэлорышІэжынымкІэ кyu-лыкyхэм е медицинэ орга-низациехэм кьатырэр.

Сабыим лыплъэрэр отпуск шІэфэкІэ иІофшІэплэ чІыплэ чІинэрэп. Джащ фэдэу мы ильэсхэм ІофшІэн стажыр лъэ-кІуатэ. Ау мыщ дэжым кы-хэгъэщыгъэн фае Кодексым кызырегъэнафэу, Іоф зышІэхэ-рэр ильэс кьэс ахъцэ зыпыІт отпускым зэрэкІохэрэм фэдэу ар кІон зэрэфимытыр.

Кьэзыгъэхъазырыгъэр КІАРЭ Фатим.

Теклоныгъэр тыхэгъэгу кызыдыхыгъэр илъэс 71-рэ хъугъэ

Зэо гъогу кыинхэр

Сакъытегушылэ шлоигъу Лыпый Нурбий изэо гъогу кыинхэм.

Бэп кыэнэжыгъэр Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм ащыщэу. Заом ехылагъэу бэ атхыгъэр, хьалэч тызышыгъэ заор ташхьагъклэ рыкӀуагъ.

Тичыгу нэмыцхэр апэрэп кызырихьагъэхэр. Ягъучи каскэхэмклэ типс ешонхэу ыпӀэки агу хэлъыгъ. Ау ар къадэ-мышыуо клатхъужыгъагъ.

— Сыклэлъэуи, сыныбжэ джыри илъэс пшыкӀуи мыхъугъэу, 1943-рэ илъэсым мээ-ем заом язэгъэгъэкӀогагъ, — кыӀотэжыщыгъ Лыпый Нурбий. — Сшынахыжхэм ыкӀи сичыплэгъухэм акыб зыкъозгъэбылхьанэу сыфэягъэп. Ititly спыт, лъэкъуитӀу сил, арыш, сыхэгъэгу кыулыкӀу фэхъышт. Етлани, а лъэхъаным зэхэтхыщыгъ тидзэхэм кьалэхэр, нэмыкӀ псэупӀэхэр пым ратынхэш, кызэкӀэклонхэ фаеу зэрэхъурэм ехылагъэ кьэбархэр. 1943-рэ илъэсым ишышхьэлэу зэуапӀэм сылухъгъагъ. Непэ нэси зэо гъогу кыинхэм ащыщ пычыгъохэр лупкӀэу сынэгу кыкӀэуцожых.

Лыгъэр чӀэтынэщыгъэп, тыгу дгъэкӀодыщыгъэп. Опыт зилэ дзэкӀолӀ нахыжхэм ныбжы-

клэхэр гъусэ афэхъуштыгъэх. ДзэкӀолӀхэр лӀэпылэгъу зэфэхъужыщыгъэх, зэрэгъэсжыщыгъэх. Хэти игъусэхэм анахь дэгъоу зэрэзэоштым фэбанэщыгъ, зы ротэр адрэ ротэм енэкъокъуштыгъ. ШыпкӀэ, жьажъэу ыпӀэклэ тылхыкӀуатэщыгъ.

Я 394-рэ шхончэо дивизиом сыхафи, Ростов хэкум ит кьалэу Миллерово кышыублагъэу Болгарием икьалэхэу Софиерэ Перникрэ анэсырэ зэо гъогу кыинхэр икӀуыгъэх. А гъогуанэр сэкӀуфӀэклэ кьалэхэу Харьков, Кривой Рог ыкӀи станицабэ, кьутырибэ шхьафит шыжыгъэнхэм сыхэлэжыагъ. Сищылэныгъэ цынэгъуабэмэ арихылащыгъ. Псаоу сыкъэнэжымэ, сигупсэхэм, силахылахэм, сыныбджэгъухэм занкӀэу анэ сыкӀэплӀэн зэрэслӀэкӀыштыр, ыбгъукӀэ сыщымытэу, заом занкӀэу сызэрэхэлэжыагъэм, Теклоныгъэр кьэгъэблэгъэгъэным силахь зэ-

рэхэсшыхьагъэм сигъэгъушхыщыгъ.

Сизэо гъогухэр бӀклэ нахь кызыфӀэгъэпсынкӀэнхэу амал силагъ. Сигъусэ дзэкӀолӀхэм анахь дэгъоу еджэкӀэ-тхакӀэ зэрэслӀэрэм ишыагъэкӀэ апэ ротэм, етлани батальоным итхакӀоу сагъэнэфӀэгъагъ. Заор аухыфӀэклэ штабым сыхӀэсэу дзэкӀолӀхэм зэрэхъэгъэ лӀы-хъужыныгъэр стхэу сышысын слӀэкӀыштыгъ. Ау сэ ащ сыфэягъэп. Бэрэ сьлӀэлугъ, сьдэуагъ зэуапӀэм сылуагъэханэу ыкӀи аужыпкӀэм ар кыыздэхъугъ, минометчикхэм сахагъэхьагъ. Зэгорэм командирым селъэуи, сичыплэгъоу, сыкӀэлэгъум кышыублагъэу сыныбджэгъоу, тэ кытпӀэгъунэгъоу щыт артиллерием кыулыкӀур цызыхыырэр зэзгъэлӀэгъу шлоигъоу сыкӀуагъ. СыкӀон зэхъум командирым кысилауагъ: «ЗыфӀэсакъыж, артиллерием мы лъэхъаным кыныгъомэ ахэт, ар чышхьашъом зэщиз щашы ашлоигъоу фашист самолетхэр бэрэ кышхьащэбыбӀэх, бомбэхэр кытыратакӀох. Уиныбджэгъу уригъусэу ори ппсэ птынэу хъункӀи пшӀэхэнэп».

Бомбэхэм раутыгъэ машэхэм саблӀэцохъузэ, фашист самолетхэр кызыщымылагъо-

щыгъэхэ мээ шӀолъырым нэс сынэсыгъ. ДзэкӀолӀхэм зызы-щагъэбылхыщыгъэ дӀэтыкӀыгъэм сызынэсым, сыныбджэгъоу Уджыхъу Щэбанэ ащ цыслӀэгъугъ. Ар зэрэпсаум сигъэгъушӀозэ сыкызытӀэджым, псын-кӀэу кьатхъуи дӀэтыкӀыгъэм сыдильӀэшуагъ, сыда пӀомэ а охтэ дӀэдэм нэмыц самолетэу «Юнкерсыр» лъхъанчэу ташхьагъклэ щыбылхыщыгъ.

«Сыда мыщ укъэзыхыгъэр! Тяз горэ псаоу кьэнэжымэ тизэокӀагъэр тикъоджэгъухэм, тилахылахэм кьафилотэжыин! — губжыгъэм хэтэу сыныбджэгъу ыдӀэжкӀэ сикъудыштыгъ. — Кложь участь, зыфӀэсакъыж! — зигъэрэхъатыщыгъэп сыныбджэгъу. «Хъау, Щэбан, тыпсаоу тӀумкӀи тикъоджэ гупсэу Хъатикъуае дгъэзэжыын фае. Тызэгъусэу фашистхэр зэхэт-кьутэнхэм фӀэш сэри минометчик сыхъунэу сыфай», — есӀуагъ сыныбджэгъу.

ЫлӀэ икӀыгъэу пыр кылы-кӀуатэщыгъ. ЗӀэпы имылӀэу чэ-щи мафи заом тыхэтыгъ, зы чыплӀэ титынэу хъуштыгъэп. Мары джыри зы зэо такъикъ. Щэбанэрэ сэрйрэ минометыр дгъэуцугъэ пым нахь дэгъоу тызэрэоштым тегъӀэпсыкӀыгъэу. Нэмыцхэм яцэгынхэр зычӀэ-лӀхэм теонэу зыдгъэхъазырыгъ. ГъэтӀылыплӀэм дэгъоу тедгъафи, бэ темышӀэу ар машӀом зӀэпыштагъ. КыспӀэчыжъэу щытыгъэ дзэкӀолӀым ошӀэ-дэмышӀэу

щэр кытефи, лъакъо пымытыжым фӀэдэу кызызэхъагъ. Ащ ынэхэм сызакӀаплӀэм, апчым фӀэдэу зэрэхъугъэхэр слӀэгъугъэ. Сэри ар кысысхъулӀэн, сикъоджэ гупси силахылахэри сымылӀэгъужынынхэ зӀрилӀэ-кӀыштыр псын-кӀэу сшхьэ кье-уагъ.

Заор кызызекӀаблӀэщыгъ. Минометчикхэр зэрахохэрэр нэмыцхэм кьашӀи, ежъхэм ятопыщхэр кытфаузенкӀыгъэх. КытпӀэблӀэгъабзэу фашист топыщэу кышыублагъэм Щэбанэ кыулагъ, иакъыл имыеж кышыгъ. Сизакъоу снарядахэр кьесхылащыгъэх, минометым-кӀэ фашистхэм сахаоштыгъ...

Зэо гъогу кыинхэм сапсы-хьагъ, сыныбжэ хагъэхъуагъ. Ныбджэгъубэ чӀэсынагъ, ахэм яшӀэжы ныбжыи щымыгъупшэ-жынынэу сыгу кыинэжыгъ.

Заор зӀэх ужым джыри илъэситӀо кыулыкӀур схыгъэ. 1947-рэ илъэсым кьуаджэм кызысӀэгъэзэжым сяти, сяни, сшынахыкӀи щыӀэжыгъэхэп. Изэо гъогухэр кысфӀэзы-лӀотэжыгъэ Лыпый Щэбанэ 1999-рэ илъэсым жьоныгъуаклэм и 9-м идунай ыхъожыгъ.

БЭРЭТЭРЭ Мурат.

Урысыем ижурналистхэм я Союз хэт.

ШӀОДЖЭ Исмахыл

(1912 — 1943)

Исмахылэ кьуаджэу КъунчыкӀохъаблэ кышыхъугъ. Ятэ пасэу ыухи, кыныплӀэ-ушӀэты-плӀабэ зӀэпчыгъ, лӀэжӀэкӀуагъ, усӀэкӀуагъэ, пшынэуагъ, артистыгъ. Искусствэр лӀэшэу икӀэ-сагъ. ШӀоджэ Исмахылэ Адыгэ кьэшӀокӀо ансамблэм хэтыгъ, колхоз щылакӀэми екӀуштыгъ. Усэхэр зэхильхъэщыгъ, орӀды-шӀохэри кыыхыштыгъэх. Ау зэошхом аджалыщэр кышытефи, щыфэхыгъ. ИорӀэди, иусэ макъи зӀэпыгъ. Теклоныгъэшхор кытфӀэгъэблӀэгъагъэхэм ар ащыщ.

МАМЫРКӀО Нуриет.

НыбжыкӀагъэх, псэемыблӀэжыгъэх

(КызыкӀэпӀыкӀорэр жьоныгъуаклэм и 17-м кыдӀэкӀыгъэ номерым ит).

УДЖЫХЪУ Хъалид

(1917 — 1942)

Уджыхъу Хъалидэ гъобэ-кыоягъ. Сабый дӀэдэу ибэу кьани, иунэкъошмэ аплужыгъ, кӀэлӀэцӀыкӀу Унэми чӀэсыгъ. Къоджэ еджаплӀэр кызыеухым, полиграфистэу зигъэсагъэу

Адыгэ тхылъ тедзаплӀэм лӀоф щышӀэщыгъ. Литературэр лӀэ-шэу икӀэсагъ, тхэн амал зӀри-лӀэр пасэу кыыхъыгъагъ, иусэ-хэр, рассказхэр, очеркхэр хэку гъэзетым кышыхиутыщыгъэх. 1938-рэ илъэсым Хъалидэ ирас-сказхэр зыдӀт тхылъ шхьаф «Родинэр» ылоу МыекӀуапӀэ адыгабзӀэкӀэ кышыдыгъӀэ-гъагъ. Зэошхор кьежыи, ащ кӀуагъэ, лыгъэ хэлъэу зэуагъэ, ау щэм цыф зэхӀэдз илӀэп — хэкӀодагъ.

ЦУХЪО Асфар

(1921 — 1942)

Асфар кьуаджэу АфыпсыпӀэ щышыгъ. Адыгэ кӀэлӀэгъӀэджэ училищым щеджагъ, литкруж-кым хэтыгъ Андыхъое Хъу-сен, ХъэдэгъӀӀэ Аскэр, Жэнэ Къырымызэ зычӀэсыгъэхэ лъэхъаным. ГушӀубзыу чанэу гъэ-псыгъагъэ. Усэныр кыдӀэхъу-щыгъ, иусэхэр дӀэпкӀ гъэзе-тым бэрэ кышыхаутыщыгъэх, нэужым хэку гъэзетым кы-ригъахъэщыгъэх. Иусэ сатыр-хэм ихэгъэгу шӀулӀэгъу зэрэ-гъунэнчӀэр кӀэлаклӀэм ащыкӀи-гъэтхыштыгъ. Еджэныр икӀэ-сагъ, егугъуштыгъ. Зэошхом

илӀэхъан фашистхэм тыхэку аубытыгъагъ ыкӀи цыф жъу-гъэхэм кыныбэ арагъэщӀэчыгъ. Цухъо Асфар а лъэхъаным фашистхэм аубыти, «душегуб-кэ» машинэм икамерэ рагъэ-лӀыхьагъ.

ГОШЪЭКЪО Сэфэрбий

(1911 — 1943)

Сэфэрбий адыгэ унэгъо лужу кышыхъугъ, Кошхьаблэ

щышыгъ. КӀэлӀэгъӀэджагъ, еджа-плӀэм ипашӀэуи лӀоф ышӀагъ, пар-тийнагъ. Адыгэ тхылъ тедза-плӀэми заом ыпӀэм ипӀэшагъ. Зэ-дзӀэкӀыныр кыдӀэхъуштыгъ, ли-тературэр икӀэсагъ.

Зэошхом илӀэхъан тидзэ-хэр кызӀэкӀаклӀохэ зэхъум, зы сыхъатыпӀэ имыкӀукӀэ Кош-хьаблэ, ядӀэж, кыдӀэхъажы-гъагъ. Офицер шъуашэр кье-кӀоу цыгыгъ. Игупшысэ ин ынэгу кӀӀэплӀагъоу, хэгъэгум паемэ, зэрэзэмыблӀэжыштыр кӀаплӀэу щытыгъ. Шлоигъуагъ икӀоджэгъухэм агу кыӀэтымэ, пыеу кьэсыгъэр бэрэ зэрӀэдэ-мысштыр агуригъаломэ.

— Нэмыцхэр кыттеклошт-хӀэп... Тиехэм Теклоныгъэр кы-дахышт, — джашыгъум кьа-рилогъагъ.

Ащ ыуж бэ темышӀэу Сэ-фэрбий фэхыгъэ, игушылэ зэ-ремыпцӀыжыгъэр, лыгъэ зэ-рэхӀэлыгъэр кыгъэнэфагъ.

ИСКУССТВЭМРЭ КІЛЭЦЫКІУ ЕДЖАПІХЭМРЭ

Яшлэныгъэ плуныгъэм дештэ

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ иколледжэу У. Тхьабысымым ыцІэ зыхьырэм шыклогъэ концертым кІэлэцыкІу еджапІхэм зашызыгъасэхуэ зэнэкьокьухэм шытхьуцІэхэр къащыдзыыхыгъэхэр хэлэжьагъэх.

Илъэсым кыклоцІ Адыгеим искусствэхэмкІэ икІэлэцыкІу еджапІэу К. Лъэцэрыкъом ыцІэ зыхьырэм методикэмкІэ икабинет, республикэм культурэмкІэ и Министерствэ, Адыгеим искусствэхэмкІэ иколледжэу У. Тхьабысымым ыцІэ зыхьырэр зэгъусэхуэ республикэм зэнэкьокьуи 6, къэгъэлъэгъони 3, Темыр Кавказым икІэлэцыкІлэхэм яшъолъыр зэлукІэгъу, нэмыкІхэри зэхашагъэх.

Зэнэкьокьухэм кІэлэцыкІу 500 фэдиз, искусствэхэмкІэ еджапІэхэм якуп 25-рэ ахэлэжьагъэх. Адыгеим икІэлэеджакІуи 164-мэ, куп 17-мэ теклоныгъэр къыдахыгъ, шлухъафтынхэр афашыгъэх.

Н. Васильевам кызыриуагъэу, Мыекъуапэ, Адыгэкъалэ, Тэхьутэ-мыкьуае якІэлэцыкІу еджапІэхэм хэхьоныгъэхэр ашыгъэх. Гьобэкъуае, Пэнэжыкьуае, Шэуджэн районым искусствэхэмкІэ яеджапІэхэм шыклагъэхэр афэхьух. ЗэхьокІыныгъэхэм шуагъэ

Республикэм культурэмкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевам ипэублэ гушылэ кышыхыгъэщыгъ искусствэхэмкІэ кІэлэцыкІу еджапІэхэм ачІэхэр хэгъэгу, Дунэе фестивалъхэм, зэнэкьокьухэм мыгъэ бэрэ зэрахэлэжьагъэхэр. ШытхьуцІэхэр къыдзыыхыгъэхэр арых кІэух концертым къырагъэблэгъагъэхэр.

къатыштэу зэхэщакІохэр мэгугъэх.

Концертыр

Мыекъуапэ искусствэхэмкІэ икІэлэцыкІу еджапІэу N 1-м ихор

ипашэу Е. Поповам кышыхьу-гъэх. КІалэхэмрэ пшашэхэмрэ зэхэтхуэ произведенийхэр къалуагъэх. ФортепианэмкІэ, скрипкэмкІэ, шыклэпщынэмкІэ, нэмыкІ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкІэ оредышхэр кІэлэеджакІохэм агъэжынчыгъэх.

Шымыгъэху Даринэ зэнэкьокьухэм ахэлэжьэу бэрэ тэлъэгъу. Шьошэ фыжь дахэр шыгъэу пчэгум кыхьы, скрипкэмкІэ тикомпозитормэ аусыгъэхэр къыригъэлуагъэх. А. Аульэм илэпэлэсэныгъэ фортепианэмкІэ кыгъэлъэгъуагъ. Цыфыр дэхагъэм фэзыплурэ музыкэм кІэлэеджакІохэр фэщагъэхэ зэрэхьухэрэм тегъыгушлэ.

Адыгэкъалэ искусствэхэмкІэ иеджапІэ зыщегъасэ пщынэо цыклоу ХьокІо Муратэ, икІэлэегъаджэр Хьэкомэ Сим. Шьэоажьыем кыдежыухэзэ лъэпкъ произведенийхэр ыгъэлугъэх. Республикэм искусствэхэмкІэ икІэлэцыкІу еджапІэу К. Лъэцэрыкъом ыцІэ зыхьырэм икІэлэегъаджэу ГьукІэ Замудин ыгъасэхэрэм ялэпэлэсэныгъэ хагъахьо. Лъэпкъ оредышхуэу зэхэтхыгъэхэр гум рехыхь.

Адыгэ шьуашэм идэхагъи концертым кІэлэеджакІохэм кышыхьэлъэгъуагъ, къэшъуагъэх, оредхэр къалуагъэх. Искусствэм кІэлэеджакІохэр зэриплухэрэр зэхэхьэм кыхьыгъэх.

Сурэтхэр зэхыхьэм кышыхьетхыгъэх.

ФУТБОЛ. ЯТІОНЭРЭ КУПЫР

ЗэлукІэгъуитІу кыфэнагъэр

«Зэкьошныгъ» Мыекъуапэ — «Мэщыкьу» Пятигорск — 2:3. ЖьоныгъуакІэм и 17-м Мыекъуапэ шызэлукІагъэх. Зыщыгъэхэр: М. Шутон — Новочеркасск, А. Гурбанов, В. Дорошенко — Краснодар. «Зэкьошныгъ»: Шэуджэн, Абазэ, Поликутин, Мыкьо Мурат (Бугулов, 83), Ахмедханов, Джамилов (Датхьужь, 57), Къэжар, Такылый, Делэкьу (Маренич, 75), Мэщыкьу, Кавтардзе (Бидэ, 85). Къэлапчъэм Іэгуаор дзыдзагъэхэр: Ахмедханов — 45 (пенальтикІэ), Къэжар — 90, «Зэкьошныгъ». Наталыч — 51, Алиев — 54, 79 — «Мэщыкьу». Я 27-рэ такыкьым Джатиевым пенальтир дидзагъэп — «Мэщыкьу».

Судьям иунашъо демыгъаштэу узыщызэнэкьокьун плэкІышт пенальтир Д. Джатиевым зегъэцакІэм, лъэшэу Іэгуаом еуагъ, ау тикъэлэпчъэлутэу Б. Шэуджэным шокІын ылъэкІыгъэп. Борисэ зидзи, Іэгуаор кыгъэлъэтжыгъ.

Р. Ахмедхановым «Мэщыкьом» икъэлэпчъэлутэу Ю. Шлеевым ыгъэлпэхьуи, пенальтикІэ хьагъэм Іэгуаор ридзагъ. «Зэкьошныгъэм» теклоныгъэр къыдихь-

штэу тыгугъэзэ, тиухьумақлохэр дысэу хэукьохэу аублагъ. Ар хьакІэмэ агъэфеди, гьогъыуитІо «Зэкьошныгъэм» икъэлэпчъэ Іэгуаор къыдадзагъ. ШьхьэкІэ хьагъэм Іэгуаор кызыгъэфагъэр «Зэкьошныгъэм» нахьыпэкІэ щешъэщыгъэ Е. Галич ары.

Ешлэгъур кІэхым фэкІуагъэу хьакІэхэм якъэлэпчъэлутрэ ухьумақлохэмрэ зэрэзегурымылуагъэхэр Н. Къэжарэм ыгъэфеди, Іэгуаор къалэкІыхыгъ, къэлэпчъэ

нэкІым изакьоу зекІум, шьабэу хьагъэм ридзагъ.

Хь. Мэщыкьор, Р. Делэкьор, Н. Къэжарэр, нэмыкІхэри апэкІэ зэриплыщтыгъэхэр кыхьэтэгъэщы, ау «Мэщыкьом» икъэлэпчъэлут лъэшэу агъэгумэкІэу бэрэ кыхьэкІыгъэп. Теклоныгъэр зэрэтилуахыгъэр тиухьумақлохэм яззегурымылоныгъэ кыпкырыкІыгъ.

Пресс-зэлукІэр

«Зэкьошныгъэм» итренир шьхьалэу Чэгъэдыу Бибэрт кызыриуагъэу, унашъоу тифутболистмэ афишыгъэр икьоу агъэцэкІагъэп, Р. Алиевым лыплъагъэхэп, гуфитэу тикъэлапчъэ къыдагъаощтыгъ.

Футбол зэлукІэгъум Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ епллыгъ. Спортым илофышІэхэм, «Зэкьошныгъэм» ипашэхэм гушылэгъу афэхьугъ.

Я 24-рэ ешлэгъухэр

«Динамо» — «Астрахань» — 2:0, МИТОС — «Краснодар-2»

— 1:5, «Спартак» — «Афыпс» — 0:0, «Черноморец» — «Терек-2» — 1:0, СКА — «Алания» — 3:1, «Ангушт» — «Биолог» — тыгъуасэ ешлагъэх.

Чыплэхэр

1. «Спартак» — 57
2. «Афыпс» — 46
3. «Краснодар-2» — 44
4. «Черноморец» — 44
5. СКА — 35
6. «Мэщыкьу» — 34
7. «Ангушт» — 34
8. «Динамо» — 32
9. «Терек-2» — 28
10. «Биолог» — 24
11. МИТОС — 23
12. «Астрахань» — 21
13. «Зэкьошныгъ» — 20
14. «Алания» — 19.

ЖьоныгъуакІэм и 24-м «Зэкьошныгъэр» «Аланием» Мыекъуапэ шылуКІэшт, и 30-м Новороссийскэ щешлэшт, 2015 — 2016-рэ ильэс зэнэкьокьур ыухышт.

Нэклубгъор
зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТІЫЛЬ Нурбий.

Зэхьыщагъэр ыкІи кыдзы-гъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб кьэралхэм ащысэурэ тилъэпкъыгъухэм адырІэ злпхыныгъэхэмкІэ ыкІи кьэбар жьугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шьхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшгъэдэкІыжь зыхьырэ секретары: 52-16-79.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи злбы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлары-шлпл, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр

5063 Индексхэр 52161 52162

Зак. 227

Хэутыным узшыкІэтхэнэу шыгъуахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шьхьалэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шьхьалэм иапэрэ гуадзэр

МэщІэкьо С. А.

ПшгъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр ЖакІэмыкьо А. З.

